

Kniha

DANIELE

Nástin výkladu

Hamilton Smith

Citace z Božího slova se opírají o kralický překlad Bible, v některých případech upravený překladem z předlohy či elb. překladu nebo použitím znění z českého studijního překladu Bible, © Nakladatelství KMS 2009

Název originálu: „THE BOOK OF DANIEL, An Expository Outline“
Vytisknuto s laskavým svolením vydavatele
Edinburgh, EH5 3RD, 74 Granton Road.

ŠÍŘENÍ PÍSMĀ SVATÉHO

www.sirenipismasvateho.cz

2017

Obsah

ÚVOD.....	5
VĚRNÝ OSTATEK.....	7
ČASY POHANŮ.....	11
MODLÁŘSTVÍ	20
VYVÝŠENÍ ČLOVĚKA.....	26
BEZBOŽNOST.....	31
ODPADNUTÍ	34
ČTYŘI ŠELMY	39
BERAN A KOZEL.....	47
MODLITBA A VYZNÁNÍ	53
PŘÍPRAVA PRO BOŽSKÁ SDĚLENÍ.....	65
ANTIKRIST	70
VELKÉ SOUŽENÍ	77

ÚVOD

Kniha proroka Daniele pojednává o období světové historie, které je v Písmu nazváno „časy pohanů“ (Lukáš 21,24).

Z 5. Mojžíšovy 32,8 a 9 se učíme, že když Nejvyšší rozdělval zemi mezi národy, měl na zřeteli děti Izraele, Svůj vyvolený lid. Nadto Bůh vládl nad zemí právě skrze Izrael jako střed národů. Neboť je nám jasně řečeno, že trůn Izraele byl „trůn Hospodinův“, poněvadž čteme: „*A tak dosedl Šalomoun na stolici Hospodinovu.*“ (1. Par. 29,23)

Kvůli selhání králů a lidu Izraele přišla doba, kdy Bůh přestal vládnout nad zemí ze Siona jako středu. Nicméně z 2. Žalmu víme, že v budoucím dni Bůh opět bude vládnout nad celou zemí ze Siona skrze Krista jako Krále. Když Bůh hledí k tomuto dni, může říci: „*Já jsem ustanovil krále svého nad Sionem, horou svatou mou.*“ Pak je nám vyprávěna sláva Krále a rozsah Jeho panování. On je Syn a Jeho království bude dosahovat do končin země (Žalm 2,6-9).

Nuže kniha Daniele pojednává o období světových dějin mezi těmito dvěma událostmi – mezi zhroucením Izraele a jeho dáním v Boží vládě stranou a ustanovením Kristova království ze Siona uprostřed obnoveného Izraele. V průběhu této doby vláda nad světem přechází od Izraele k pohanům a národ Izrael přestává být hlavou národů a je přiveden do poddanství pohanům. Z tohoto důvodu je toto období nazváno „časy pohanů“. Je zřejmé, že Izrael jako národ je stále rozptýlen a je v poddanosti pohanům a že vláda Krista ještě nepřišla, takže časy, v nichž žijeme, jsou stále „časy pohanů“.

Je přirozené, že vyvstávají dvě velké otázky. Předně: Jak budou pohané užívat moc vlády, která byla svěřena jejich odpovědnosti? Za druhé: Jaká bude historie Božího starého lidu během doby, kdy je poddán moci pohanů, a jak budou Boží zaslíbení Jeho pozemskému lidu dotčena jeho poddaností pohanům? Odpověď na tyto důležité otázky je velkým předmětem knihy Daniele.

Naučíme se, že v průběhu časů pohanů Boží vláda už není otevřená a přímá vláda z nějakého pozemského středu, ale bere na sebe skrytou formu vlády z nebe. Z tohoto důvodu se v průběhu knihy čtyřikrát mluví o Bohu jako o Bohu nebe, jednou jako o Králi nebe a jednou jako o Pánu nebe.

I když je Bůh nade vším, vždy působí za scénou. Svěřuje vnější vládu nad světem pohanům zcela novou formou vlády na zemi. Bůh ustanovuje systém vlády „imperiální jednoty“. Jak kdosi řekl: „Místo nezávislých národů,

majících každý svého vlastního vládce, Bůh sám ve Své prozřetelnosti schvaluje poddání se všech národů země pohlcující autoritě jednotlivce.“ To je charakteristická forma vlády, daná národům během „časů pohanů“.

Daniel podává prorocký nástin této doby, když ukazuje vznik a pád čtyř velkých po sobě jdoucích pohanských mocností. Kromě toho ukazuje, jak úplně pohané selžou ve vykonávání vlády, když ji budou užívat pro svou vlastní slávu a vyvýšení, místo aby měli na zřeteli Boha a Jeho slávu. Dále je Danielovi zjeveno, že postoj pohanských mocí vůči Božímu starému lidu bude hlavně postoj protivení se a pronásledování.

Daniel nakonec předpovídá, že když pohané naprosto zklamou ve vládě, budou souzeni a dáni stranou uvedením vlády Krista a obnovením Izraele.

Skutečnost, že kniha Daniele pojednává o časech, ve kterých žijeme, ji činí velmi zajímavou a pro křesťana má praktickou důležitost. Nejenom že tu jsou velké mravní lekce, jimž se máme naučit z věrného chování Daniele a jeho druhů, ale jejími proroctvími jsme „varováni před věcmi, které ještě nejsou vidět“, abychom, jsouce varováni, mohli žít v oddělení od světa, jehož údělem je soud, a byli drženi v klidu ducha uprostřed zmatků světa.

Hlavní rozdělení knihy je toto:

Kapitola 1: Úvod, ukazující, že přes selhání Izraele si Bůh během doby pohanské vlády stále zachovává věrný ostatek Svého starého lidu a že se neponechá bez svědectví. Dále nalézáme v tomto ostatku ducha proroctví a porozumění Božím cestám.

Kapitoly 2 až 6: Prorocká historie časů pohanů v její vnější formě před lidmi, představující mravní charakteristiky čtyř velkých monarchií, jejich selhání ve vládě a jejich konečné odsouzení zřízením Kristova království.

Kapitoly 7 až 11: Prorocká historie čtyř velkých pohanských monarchií, jak je viděna Bohem, jejich vztah k Božímu starému lidu a jejich jednání vůči němu.

Kapitola 12: Závěr a prorocké oznámení konečného ustavení zbožného ostatku Izraele v požehnání.

VĚRNÝ OSTATEK

1. kapitola

V počáteční kapitole Daniele nám je dovoleno vidět charakter mužů, kterým Bůh předem pověděl běh času pohanů a jimž dává porozumění Svým myšlenkám pro Svůj lid během doby jeho soužení a zajetí.

Verše 1 a 2: Jako úvod ke knize vyznačují první dva verše krátce zkázu Izraele a následné přenesení vlády nad zemí – jak je reprezentováno královskou mocí – z krále Judy na krále Babylonu. Tento vážný akt je jasně popsán jako Pánovo konání, neboť čteme: „*Přitáhl Nabuchodonozor, král Babylonský, k Jeruzalému, a oblehl jej. I vydal Pán v ruku jeho Joakima krále Judského.*“

Nejenom že král Judy je dán do otroctví, ale Bůh tak úplně opouští Jeruzalém jako sídlo Své vlády a velebení, že i nádoby, užívané při Jeho velebení, jsou dané do ruky tohoto pohanského krále. Hned je nám dovoleno vidět charakter tohoto pohanského krále, neboť čteme: „*A nádoby to dal vnést do domu pokladu boha svého.*“ Nemá pravou známost ani bázeň Boží a nemá skutečný pocit o svatém charakteru těchto nádob – výstraha ohledně bezbožného charakteru pohanských vládců během času pohanů.

Izraelský lid i králové Judy byli znovu a znovu varováni, že jejich zlé a modlářské cesty na ně přivedou Boží trestající ruku. Varování, jichž nedbali, byla následována jasným výrokem proroka Izaiáše, že přijde soud. Tak jde ke králi Ezechiášovi poselství: „*Aj, dnové přijdou, že odneseno bude do Babylonu, cožkoli jest v domě tvém, a cožkoli nachovali otcové tvoji, až do tohoto dne.*“ (Iz. 39,6) Přes toto poselství se zlo zvětšovalo a dosáhlo svého vrcholu za vlády Ezechiášova syna, zlého Manassesu, který svedl lid, „*tak že činili horší věci nežli ti národové, které vyplenil Hospodin před tváří synů Izraelských.*“ (2. Král. 21,9) Nakonec se za vlády Joakimovy Boží slovo skrze Izaiáše naplnilo. Vláda přešla od Žida k pohanovi, a od té doby budou Židé v poddanosti pohanům až do doby, kdy časy pohanů budou skončeny uvedením vlády Krista.

Nicméně se z této kapitoly učíme, že ačkoli národ Izrael je uveden do poddanosti pohanům, přece si Bůh pro sebe zachovává zbožný ostatek, který je věrný Bohu a je Bohem podporován. Boží milostivé cesty s tímto ostatkem jasně dokazují, že ačkoli Bůh trestá Svůj lid kvůli jeho nevěrnosti, přece je

stále předmětem Jeho péče, i když přestal být nástrojem Jeho přímé vlády nad světem.

Kromě toho je u tohoto zbožného zbytku porozumění Božím cestám; a Bůh si ho užívá jako individuální svědectví pro sebe, ačkoli národ jako celek naprosto selhal v tom, aby byl pro Boha svědectvím. Dále na straně tohoto zbytku vidíme, že poslušnost vůči Božímu slovu a oddělení od poskvrňujícího vlivu Babylonu jsou mravní podmínky, nutné k přijetí a porozumění sdělením od Pána, k prožívání pomocí Pána a pro možnost být nějakou mírou užít jako svědectví pro Pána.

Verše 3-7: Tento zbožný zbytek je předložen naší pozornosti kvůli snahám krále Babylonu užít Boží lid ke svým vlastním cílům. Snažil se ozdobit svůj dvůr vůdci Božího lidu – královským semenem, knížaty a těmi, kdo byli krásného vzezření a vyznačovali se moudrostí, známostí a vědou. Ale zatím co se náboženský svět snaží užít Boží lid ke své vlastní slávě, nemůže snést jeho Boha, poslušnost vůči Božímu slovu ani oddělení od svých zlých věcí. Proto by svět rád odstranil každé svědectví o jejich spojení s pravým Bohem. Proto má-li Boží lid zaujmout své místo u dvora, musí být vyučen ve světské moudrosti, okoušet světské pamlsky a sdílet tituly světa.

Nejinak je tomu dnes. Ti, kteří jsou určeni pro místo náboženských vůdců v babylonské zkaženosti křesťanstva, musí být cvičeni v náboženských školách tohoto světa, musejí být jakoby „*učeni jazyku Kaldejskému*“. Musejí těžit ze zdrojů opatřovaných světem – „*odměřený pokrm na každý den ze stolu královského*“. A nakonec musejí přijmout takové tituly a hodnosti, jaké může svět dát.

Ve spojení s královým plánem je zvláštní zmínka o čtyřech mužích z dětí Judy. Jména, která jim jsou dána, jsou pravděpodobně spojena s bohy Babylonu (viz kap. 4,5). Aby se přizpůsobili jejich světu, myslí těchto mužů mají být cvičeny v učení Kaldejských, jejich jazyky mají mluvit kaldejským jazykem, jejich těla mají být sycena královými pochoutkami a jejich jména změněna na podobná jejich pohanským bohům.

Výměnou za ztrátu jejich národní příslušnosti je těmto zajatcům nabídnut velmi svůdný výhled v cizí zemi. Budou mít volný kurs nejlepšího vzdělání v zemi; o jejich denní potřeby bude postaráno nejvybranějším způsobem královskou potravou, a nakonec budou mít vysoké postavení v králově paláci.

Verše 8-17: Avšak v králově plánu jsou pro zbožné muže vážné potíže. Provádět králův plán královým způsobem by v sobě zahrnovalo neposlušnost vůči Božímu slovu. Jíst z dobrých královských pokrmů by znamenalo jíst věci, které jsou Izraelitovi zákonem zakázané. Proto se vábný výhled stává vážnou zkouškou pro jejich víru. Zkouška zní: Chci neposlušovat přímé Boží naučení kvůli světskému povýšení, anebo chci zůstat věrný Božímu slovu, ať jsou důsledky jakékoliv?

Mnoho dobře znějících důvodů by mohlo být předloženo ve prospěch bezpodmínečného poddání se královu návrhu. **Účelnost** by říkala, že vznášet námitku k návrhu by pravděpodobně zničilo všechny jejich výhledy. Nejenom by to skončilo jejich kariéru užitečnosti pro jejich bratry, ale mohlo by to škodit druhým a přidat zajatcům nesnáze. **Rozum** by chtěl dokazovat, že když byli dáni do ruky babylonského krále jednáním Pána, jediný správný postup je zcela se poddat králi, jinak by mohli být vzpurní proti tomu, co Pán dovolil. **Kompromis** by navrhoval, že dokud se nevzdají vyznávání svého Boha, pak instrukce týkající se jedení určité potraviny mohou být za daných okolností dány stranou. Takové instrukce se jistě dotýkají svobodných lidí v jejich vlastní zemi. Ale nyní, když jsou v otroctví v cizí zemi, nebyla by to spíše malichernost trvat na dodržování litery zákona?

Takové důvody, pokud byly užity, neměly u těchto zbožných mužů žádnou váhu. Zkouška jen zjevuje jejich oddaný charakter. Odmítají být vedeni pouhou účelností nebo diktátem lidského rozumu a nechtějí dělat žádný kompromis. Nezapomínají, že přes selhání Izraele a ačkoli trpí pod Boží trestající rukou, jsou přece stále lidem pravého Boha, jemuž jsou povinni úplnou poddaností. Jsou správně připraveni poddat se pohanskému králi, ale nechtějí neposlušovat slova svého Boha.

Tajemstvím Danielovy síly bylo, že jeho srdce bylo ve správném postoji vůči Bohu, poněvadž čteme: „*Daniel **uložil v srdci svém, aby se neposkrvňoval pokrmem ze stolu královského.***“ Jedná však s velkou moudrostí, neboť žádá správce nad dvořany, „*aby se **nemusel poskrvňovat***“, aniž by ho popouzel tím, že by se stavěl proti němu a říkal, že už ve svém srdci uložil, aby „*se **neposkrvňoval***“.

Správce vysvětluje těžkost a nebezpečí, kdyby vyhověl Danielově žádosti. Daniel hned navrhuje desetidenní test stravy, která je ve shodě s jejich zákonem. Tento návrh je pozoruhodným důkazem Danielovy víry v živého Boha. Výsledek dokazuje, že jeho víra není nadarmo. Když poslouchali Boží

slovo, jsou tito zbožní mužové na konci testu shledáni v lepším tělesném stavu než ti, kteří jedli z královny potrawy. A tak je Danielově žádosti vyhověno.

Poslušnost Božího slova, **víra** v živého Boha, **oddělení** od poskvrn Babylonu jsou význačnými známkami těchto zbožných mužů. Takoví mají porozumění Božím myšlenkám, neboť čteme: „*Mládence pak ty čtyři obdařil Bůh povědomostí a rozumností ve všelikém literním umění a moudrostí; nadto Danielovi dal, aby rozuměl všelikému vidění a snům.*“ (1,17) Je pravda, že Pán je vydal do rukou krále Babylonu, ale to Mu nezabránilo, aby nedal porozumění Svým myšlenkám a úmyslům těm, kdo vůči Němu byli věrní.

Verše 18-21: Výsledkem bylo, že tito muži se stali svědky pro Boha, neboť čteme, že „*stávali před králem*“. Bůh byl věrný Svým slovům: „*Kteří mne ctí, poctím.*“ (1. Samuelova 2,30) Tak se stalo, že ve všech věcech moudrosti a porozumění našel král tyto věrné muže desetkrát lepšími než všechny muže světa.

Tyto věci jsou jistě zaznamenány pro naše poučení a povzbuzení. Jakkoli se dispensace (Boží způsob jednání s člověkem) mění a okolnosti proměňují, Boží velké mravní principy pro vedení Jeho lidu zůstávají stejné. Tak jako Izrael za starých časů, i církve zcela selhala jako svědectví pro Boha v době nepřítomnosti Krista. V důsledku tohoto selhání se vyznávající církve stala zajatcem v náboženské zkaženosti, kterou Bůh přirovnává k Babylonu.

Ale opět slovo jasně ukazuje, že ať už je selhání jakkoli veliké, Bůh chce mít věrné jednotlivce – vítěze – jejichž víra bude stále znovu vážně zkoušena. Jestliže však úmyslem jejich srdce je **poslouchat** Boží slovo, chodit **ve víře** v Boha a v **oddělení** od poskvrn a zkaženosti okolo sebe, budou mít **porozumění** Božím myšlenkám a budou Bohem poctěni jako Jeho **svědkové**.

Která výsada je větší, než mít Boží myšlenky a nějakou mírou být svědectvím pro Boha uprostřed zkaženého křesťanstva, jehož nebe se tmí znamením přicházejícího soudu!

ČASY POHANŮ

2. kapitola

V první kapitole jsme viděli mravní charakteristické znaky, které jsou nezbytné pro toho, jemuž Bůh může dát moudrost a porozumění Svým myšlenkám. To připravuje cestu pro zjevení učiněná v celé knize.

Ve druhé části knihy, která začíná 2. kapitolou a pokračuje až do konce 6. kapitoly, máme před sebou hlavní obsah Danielova proroctví – předložení prorockého obrysu časů pohanů.

Ve 2. kapitole před námi přecházejí čtyři velké, po sobě jdoucí říše, které budou mít moc vlády během tohoto času. Tato vláda začíná Babylonskou říší, pokračuje říší Médsko-Perskou a říší Řeckou, a končí Římskou říší. Učíme se dále, že tyto říše, které vykonávají svou moc bez vztahu k Bohu, přijdou pod soud, který připraví cestu pro ustavení věčného Kristova království.

Kapitoly 3 až 6 před nás přivádějí určité historické události, které vyjadřují hlavní mravní rysy těchto po sobě jdoucích světových říší.

Tyto kapitoly mají dále bohaté mravní naučení pro Boží lid za všech dob.

Hlavní předměty, které máme před sebou v 2. kapitole, jsou:

- předně ukázání slabosti a nicotnosti moci a moudrosti tohoto světa (1-13);
- za druhé: člověk Boží, při kterém jsou myšlenky Pána (14-23);
- za třetí: svědectví o Bohu před světem (24-30);
- za čtvrté: zjevení králova snu (31-35);
- za páté: výklad králova snu (36-45);
- za šesté: pocta daná služebníkům Páně (46-49).

a) Moudrost tohoto světa se ukáže jako neschopná (verše 1-13)

V první části kapitoly nám je dovoleno vidět, jak Bůh působí za měnící se scénou tohoto světa, jak řídí i sny pohanského krále a vylévá posměch na pýchu člověka.

Verše 1-6: Nabuchodonozor je zneklidněn snem, opouští ho spánek a jeho paměť selhává. To vše je Bohem dopuštěno, aby přinutilo krále k uznání

Jeho samého prostřednictvím Jeho služebníka Daniele. Král už shledal, že Daniel je desetkrát moudřejší než všichni moudří muži Babylonu. Nicméně zapomíná nebo zavrhuje Daniele a obrací se k mágům, astrologům, kouzelníkům a Kaldeům a žádá, aby nejenom sen vyložili, ale nejprve mu jej připomněli. Když uspokojí králův požadavek, budou vysoce odměněni. Když to neučiní, budou rozsekáni na kusy a z jejich domů bude hnojiště.

Verše 7-11: Tento požadavek se na první pohled jeví jako nerozumný a Kaldeové to králi říkají: „*Není člověka na zemi, který by tu věc králi oznámil mohl... Nebo ta věc, na niž se král ptá, nesnadná jest a není jiného, kdo by ji oznámil mohl králi, kromě bohů, kteří bydlení s lidmi nemají.*“ Když si však vzpomeneme na rozsáhlé nároky těchto moudrých mužů v Babyloně, žádost se nejeví tak nemírná.

Verše 12 a 13: Je zřejmé, že král nemá velké mínění o bezúhonnosti svých moudrých mužů. Pravděpodobně měl dobrý důvod pro to, aby je považoval za zcela schopné připravit lživá a zkažená slova. Oni zase jsou uvedeni do takových rozpaků, že jsou přinuceni doznat svou naprostou neschopnost. Avšak doznání jejich bezmocnosti nemá žádnou cenu před zuřícím králem, který ihned vydává výnos o pohubení všech moudrých mužů v Babyloně.

Jaký obraz světa! Autorita klade nerozumné požadavky na rádce, ve které nemá skutečnou důvěru, a uchyluje se k zuřivosti a násilí, jestliže požadavkům není bezprostředně vyhověno. Moudrost tohoto světa je shledána být pouhou domyšlivostí, je-li postavena na zkoušku. Je tu moc bez moudrosti na jedné straně a vyznání moudrosti bez moci na straně druhé.

b) Tajemství Pána je s těmi, kteří se Ho bojí (verše 14-23)

Ukázání slabosti člověka, jenž má největší moc na zemi, a pošetilosti těch, kteří si osobují největší moudrost, připravuje cestu pro uvedení moci a moudrosti Boží. To přivádí do popředí ostatek Božího lidu, u kterého je moudrost a porozumění, a který vydává svědectví o moudrosti, moci a svrchovaných právech Boha v nebi a ve vztahu k záležitostem lidí na zemi.

Verše 14 a 15: Je zřejmé, že Daniel nebyl pozván s moudrymi muži, kteří předstoupili před krále. Ale protože byl počítán mezi moudré muže Babylonu, přichází pod výnos, že všichni mají být zabiti. Takto je Daniel a jeho druzi přiveden do styku s velkými událostmi dne.

Co následuje, velmi pozoruhodně vyzvedá zbožný charakter těchto mužů a vytváří z nich jasné svědectví pro Boha před světem. Předně vidíme jasný **klid víry** uprostřed výjevu hrůzy a zmatení. Daniel, který si udržoval klidné chování, se ptá: „*Proč ta výpověď náhle vyšla od krále?*“ Despotická vůle člověka hnaná strachem nestrpí žádný odklad; ale „*kdo věří, nebude kvapiti*“ (Izaiáš 28,16). Vskutku je šťastný Boží lid, když víra udržuje jeho klidnou mysl, i když vládne vzrušení nějaké národní krize.

Verš 16: Za druhé vidíme smělou **důvěru víry**, která vyznačuje Daniele v přítomnosti krále. Když žádá krále o prodlení, informuje rozzlobeného monarchu s naprostou důvěrou, že „*ten výklad králi přednese*“. Následující Danielovo jednání ukazuje, že to není sebedůvěra těla, ale spíše vnější vyjádření skryté důvěry v Boha. Daniel zjevně tak vcházel do Božích myšlenek, že si uvědomuje, že Bůh zadržel králi sen, aby zmařil moc moudrosti tohoto světa a aby vydal svědectví o Své vlastní svrchované moci a moudrosti. Tak Daniel může říci, že Bůh mu nejenom **může** ukázat výklad, ale že On to **učíní**, a to aniž by jakkoli naznačoval, že král by nejprve měl vyprávět ten sen.

Verše 17 a 18: Za třetí vidíme, jakou cenu Daniel přičítá **obecenství a modlitbě**. Když opustil přítomnost krále, jde do své vlastní společnosti a oznamuje tu věc svým druhům. Cení si společenství svých bratrů a má důvěru v jejich modlitby, neboť žádá, „*aby se za milosrdenství modlili Bohu nebeskému*“. Dále si cení **určité modlitby**, neboť jejich modlitby mají být za milosrdenství „*příčinou té věci tajné*“. V tom zjišťujeme, že obecenství s jeho bratry a závislost na Bohu jsou tajemstvím Danielovy klidné jistoty a důvěry před lidmi.

Verš 19: Za čtvrté vidíme, že se Daniel vyznačuje **Božím pokojem** – pokojem, který je slíbeným výsledkem toho, když oznamujeme své žádosti Bohu. Tak čteme, že „*zjevna jest Danielovi u vidění nočním ta věc tajná*“. To jistě ukazuje, že Daniel, když rozprostřel tu věc před Bohem, se v klidu odebral ke spánku. V podobném duchu mohl David v dřívějším dni v té hrozné chvíli, kdy byl vyhnán z Jeruzaléma svým synem Absolonem, říci: „*Hlasem svým*

volal jsem k Hospodinu, a vyslyšel mne s hory svaté své. Já jsem lehl, a spal jsem.“ (Žalm 3,5.6) Tak i Pán v pozdějším dnu, v absolutní dokonalosti Svě cesty mohl spát v bouři s hlavou opřenou o podušku. Je pro nás dobré, když vše svěříme Otcově péči a jsme udržováni v dokonalém pokoji uprostřed bouří života.

Za páté se Daniel nejen modlí, ale **děkuje**. Nepřistupuje k tomu, aby užil odpověď na svou modlitbu, aniž by předtím nepoděkoval za toto milosrdenství.

Verš 20: Bůh si tak velmi cení vděčnosti Svěho lidu, že ačkoli nezjevil slova modlitby, zanechal přesný záznam slov chvály. Tak jako v modlitbě dané později Pánem Jeho učedníkům, i v Danielově chvále je první místo dáno Božímu jménu: „*Bud' jméno Boží požehnáno od věku až na věky,*“ říká Daniel. „*Posvěť se jméno Tvé,*“ jsou slova Pána.

Potom Daniel připisuje Bohu „*moudrost a sílu*“. Nabuchodonozor měl určitou míru moci, ale chyběla mu moudrost. Kaldeové měli určitou míru moudrosti, ale neměli moc. Jenom Bůh nebes má absolutní moudrost s absolutní mocí.

Verše 21 a 22: Nadto je Bůh svrchovaný. Může měnit časy i chvíle. Sesazuje krále i ustanovuje krále. Dále může, když to tak chce, dát moudrost a známost druhým a zjevit „*věci hluboké a skryté*“. Jeho vševědoucnosti není nic skryto. „*Zná to, co jest v temnostech, a světlo s ním přebývá.*“

Verš 23: Nakonec, když děkuje Bohu za zjevení, která mu dal, uznává, že to je odpověď na **společnou** modlitbu. Může říci: „*... že jsi mi oznámil, čeho jsme žádali od tebe; neboť věc královu oznámil jsi nám.*“

c) Svědectví o Bohu před světem (verše 24-30)

Po modlitbě a chvále Daniele a jeho druhů v soukromí máme věrné Danielovo svědectví na veřejnosti.

Verše 24 a 25: Když Arioch, velitel královské stráže, uvedl Daniele před krále, snaží se se světskou moudrostí užít příležitosti ke své vlastní výhodě. Říká králi: „**Našel jsem muže ... který výklad ten králi oznámí.**“ Dbá na to, aby se nespletl a nenavodil myšlenku, že Daniel oznámí králi jeho sen.

Verš 26: To však je v králových očích důležitá věc. Nestačí dát výklad snu – to byli moudří mužové připraveni učinit. Ta skutečná otázka je: Může někdo připomenout ten sen? A tak se král ihned ptá Daniele: „*Budeš-li ty mi moci oznámiti sen, který jsem viděl, i výklad jeho?*“

Verš 27: Daniel to skutečně může udělat. Ale ve své odpovědi nejprve dává stranou moudrost tohoto světa, když králi připomíná, že jeho moudří mužové, astrologové, věštcí a hadačí nemohou ukázat tajemství, které král požadoval.

Verš 28: Když zdiskreditoval moudrost Babylonu, Daniel vydává věrné svědectví o Bohu. To, co nemůže udělat člověk, může udělat Bůh. „*Jest Bůh na nebi, který zjevuje tajné věci.*“

Verš 29: Nadto pokud jde o krále, Daniel velmi jasně ukazuje, že má co činit s Bohem. „*Ten, který zjevuje tajné věci, ukázal to, co budoucího jest.*“ Pokud jde o Daniele samotného, nevyvyšoval se kvůli velkým zjevením, která obdržel, ani, jako Arioch, nevyužívá příležitosti pro svou vlastní slávu. Skrývá se za Boží slávou, a když tak činí, je Bůh oslaven.

Verš 30: Uznává, že každá známost, kterou má, k němu přišla skrze zjevení; a i tak, toto zjevení mu nebylo dáno kvůli nějaké moudrosti, kterou má nade všechny lidi;¹ ani nepřišlo přednostně kvůli králi, a ještě méně proto, aby zachránilo životy moudrých mužů Babylonu. Je to „*kvůli nim, kteří oznámí výklad*“ /tak dle některých anglických překladů; ČSP: „*..., aby ten výklad mohli sdělit králi.*“ – p. p./ . Spojuje se sebou své druhy a připomíná králi, že Bůh se stará o Svůj lid, i když jsou zajatci, a jedná „*kvůli nim*“. Ve vládě tohoto světa má Bůh vždy na zřeteli Svůj lid a často zasahuje do záležitostí lidí „*kvůli nim*“. Když kdosi mluvil o tomto výjevu, řekl: „*Když se umíme úplně pokořit, tehdy jsme skutečně vyvýšeni. Jestliže Daniel mizí, Bůh sám je v něm zjeven. Kéž bychom měli tu moudrost a duchovní sílu, abychom se sami skrývali za Ježíšem, aby On mohl být postaven do popředí. Každé takové jednání je velké a vzácné vítězství.*“

---

¹ Elb. př.: „*více než všichni žijící*“ (p. p.).

d) Zjevení tajemství (verše 31-35)

Verš 31: Když postavil člověka na jeho správné místo a když vydal svědectví o Boží dostatečnosti, Daniel pokračuje a ukazuje králi jeho sen. Říká králi, že viděl „obraz veliký“. Ve výkladu, který následuje, se učíme, že tento obraz vyjadřuje vládu nad světem po dobu času pohanů prostřednictvím čtyř velkých pohanských monarchií. Zde jsou ve vidění představovány jako vytvářející jeden obraz, a to obraz člověka – člověka, který se jeví znamenitý, a přece hrozný.

Časy pohanů se vyznačují vládou člověka, ve které je mnohé, co vyvolává obdiv lidí vnější nádherou, a přece naplňuje děsem útlaku. Je to vidění člověka země v protikladu k Bohu nebe.

Verše 32 a 33: Jinou charakteristikou obrazu je pokračující zhoršování se jeho složení od hlavy k nohám. Hlava je ze zlata, hrud' a ramena ze stříbra, břicho a stehna z bronzu, lýtka železná a nohy zčásti ze železa a zčásti z hlíny. Zhoršení není v síle kovů, ale v jejich hodnotě. Materiální síla kovů vyjadřuje rozsah vlády každé říše. Hodnota kovů znamená spíše svrchovanou moc každé říše. Rozsah vlády tří posledních světových říší velmi předčí rozsah vlády první říše; ale v žádné nebyla mocnářská síla, představující Boží moc, tak zjevná jako v první říši – v hlavě ze zlata.

Verše 34 a 35: Nabuchodonozor nakonec ve vidění viděl kámen vylomený bez rukou. Viděl uvedení Království, které nebylo ustaveno jako výsledek lidské činnosti: bylo to „bez rukou“. To, jak víme, je Království Krista. Kámen padne na nohy obrazu, ale výsledkem je, že do zkázy je zahrnut celý obraz. Kristovo Království bude v soudu jednat s konečnou formou poslední říše, ale když tak učiní, postaví stranou celý systém vlády nad zemí skrze člověka a ustanoví pevnou a celosvětovou vládu, která je přirovnána k velké hoře, jež „naplnila celou zemi“.

e) Věci, které se budou dít potom (verše 36-45)

Když Daniel připomněl sen, pokračuje a podává vysvětlení, když zjevuje „co bude potom“.

Verše 36-38: Nabuchodonozorovi, jako představiteli Babylonské říše, je řečeno, že on je hlava ze zlata. Až do té doby existovaly na zemi rozdílné národy, každý pod svým vlastním králem. Nyní je poprvé ustanovena nová forma vlády – **vláda imperiální /říšské/ jednoty**. Pod touto formou vlády jsou národy se svými králi sjednoceny pod říší s imperiální hlavou, která je králem králů.

O Nabuchodonozorovi, první hlavě první říše, je řečeno, že jeho království, moc a síla a sláva jsou dány Bohem. „*Všeliké místo, na němž přebývají synové lidští, zvěř polní i ptactvo nebeské, dal v ruku tvou.*“ V následných říších uvidíme, že rozsah říší se zvětšuje, ale tato svrchovaná moc hlavy se snižuje.

Verš 39: Druhá a třetí říše, představované hrudí a pažemi ze stříbra a břichem a stehny z bronzu, jsou zde zmíněny jen velice krátce. Z pozdějších vidění poznáme, že druhá říše je Médsko-Perská (viz verš 28 a 8,20) a třetí říše Řecká (viz 8,21). Zde je nám prostě řečeno, že království, která povstanou, budou nižší než Babylonská říše.

Verš 40: Když přicházíme ke čtvrtému království, máme představen jeho charakter s mnohem většími podrobnostmi nejen proto, že je to poslední království v časech pohanů, ale je to ono království, s kterým Kristus bude přímo jednat v soudu. To jasně definuje čtvrté království jako Římskou říši. Svět byl pod vládou Římské říše, když Kristus přišel na zem. Přišla do konfliktu s Kristem, když opouštěl svět. Se znovu oživenou Římskou říší bude jednáno Kristem v soudu při Jeho opětném příchodu (Lukáš 2,1.2; Jan 19,10.11; Zj. 17,7-14).

Je důležité si všimnout, že z posledních tří království není žádné **přímo** ustaveno Bohem. Jen o prvním království a Kristovu království je řečeno, že byly ustaveny Bohem nebes (verše 37 a 44). Ostatní tři království povstávají prostředky prozřetelnosti, když svrchovaná moc klesá s každým dalším královstvím, dokud není znovu ustavena v absolutní dokonalosti v království Krista.

Význačnou charakteristikou čtvrtého království je, že bude „*tvrdé jako železo*“. Železo je tvrdší než zlato nebo stříbro nebo bronz, ale není tak vzácné. Jako obrazy Písma mluví zlato vždy o tom, co je božské, železo o tom, co je lidské. Ve čtvrté říši je velký přírůstek všeho, co je lidské, a velký úbytek toho, co je božské. Ve vládě čtvrtého království bude zvětšující se rozvinutí lidské moudrosti, lidské duchaplnosti a lidských zdrojů, a méně a méně

uznávání Boha, což zahrnuje zvětšující se ztrátu svrchované a absolutní Boží moci ve vládě. Jak se časy pohanů blíží svému závěru, člověk se stále více bude snažit vládnout nad světem bez vztahu k Bohu, až svět bude zralý pro soud.

Druhou známkou čtvrtého království je jeho **nemilosrdnost**. S nemilosrdnou silou rozláme všechny své protivníky na kusy a rozdrtí je.

Verše 41 a 42: Třetím rysem je, že čtvrtá říše se v průběhu své historie stane **rozdělenou a oslabenou**. Skrze Daniela nám je řečeno, že „*nohy a prsty*“ byly „*z částky z hlíny hrnčířské a z částky ze železa*“. Tak je vyjádřena skutečnost, že to bude „*království rozdělené*“ a oslabené, anebo, jak to říká Daniel, „*z částky mocné a z částky ku potření snadné /křehké/*“.

Verš 43: Ztráta toho, co je z Boha, a uvedení lidského prvku vede jako vždy k rozdělení a slabosti. Oslabená vládní moc už nemůže udržet říši pohromadě. Železo smíšené se špinavou hlínou označuje smíšení demokracie se svrchovaností. Hlína, nebo demokratický prvek, přináší rozpad říše.

Dvě skutečnosti se však stávají jasnými. Předně že čtvrtá říše bude rozdělená a oslabená přimísením hlíny, a přece bude vždy pravdou, že v ní bude něco ze síly železa. Nikdy nepřijde doba, kdy se bude cele podobat hlíně. Vláda čtvrtého království se nikdy nestane cele demokratickou. Za druhé nám je řečeno, že železo a hlína se mohou smísit, a přece nikdy nebudou držet pohromadě. Demokracie a svrchovanost budou vždy stát proti sobě.

Verše 44 a 45: Pak je nám řečeno, že zcela mimo království představovaná obrazem bude Bohem nebe zřízeno jiné království. Toto Království stojí v přímém protikladu ke čtyřem velkým královstvím časů pohanů. Čtyři království jsou zničena nebo přenechána jiným, ale toto Království nebude nikdy zkaženo, ani přenecháno jiným. Nejenže učiní konec království, jež mu bezprostředně předcházelo, ale rozláme na kusy všechna tato království, a dokud svět bude trvat, ono zůstane – „*státí bude na věky*“.

Beze vší pochyby toto Království je Tisícileté království našeho Pána Ježíše Krista. Proroctví se nevztahuje na první příchod Krista na tento svět v milosti a na ustavení království milosti triumfem evangelia nad pohanskými systémy, jak si to někteří mysleli. Je to Království ustavené v moci při druhém příchodu Krista, království, které je uvedeno ne milostí, ale soudem.

Potom máme ve snu a jeho výkladu úplnou předpověď o vládě nad tímto světem během časů pohanů, vedoucí až k věčnému Království našeho Pána a Krista. Je to nesmírné milosrdenství, že křesťan má od Boha daný nástin průběhu a konce velkých světových říší během časů pohanů. Může se tak držet stranou od politických hnutí svých dnů a být spokojen, že může jít kupředu v skrytosti, očekávaje příchod Krále králů. Ví, že všechna politická hnutí budou končit ve velké konfederaci národů pod znovu ožilou Římskou říší v nepřátelství vůči Bohu a Beránkovi, a ví, že se všemi těmito snahami člověka bude jednáno v soudu, když se Kristus zjeví jako Král králů a Pán pánů. Vidí, že spolky, úmluvy a pakty mezi národy připravují cestu pro konečnou konfederaci proti Bohu a Kristu, a drží se stranou od toho, co skončí v otevřeném odpadnutí od Boha a ohromujícím soudu při zjevení Krista.

f) „Kteří mne ctí, poctím“ (verše 46-49)

Verše 46 a 47: Kapitola končí líčením účinku těchto zjevení na Nabuchodonozora a pocty služebníků Pána. Skutečnost, že král padl na svou tvář a klaněl se Danielovi a přikázal, aby mu byla obětována libá vůně, dostatečně ukazuje, že ani jeho srdce, ani jeho svědomí nebylo dotčeno. Kdyby bylo v činnosti srdce a svědomí, osvítily by monarchu ohledně toho, co se sluší Bohu. Ale i když svědomí není zasaženo, alespoň králova mysl je přesvědčena, že Bůh je nejvyšší a vševědoucí.

Verše 48 a 49: Nakonec je Daniel povýšen do velké cti. Tento věrný muž nesl svědectví o Bohu před krále a stal se prostředkem pro požehnání jak světa, tak i svých společníků. Ačkoli ani nehledal, ani nežádal nic pro sebe, má možnost využít výhody svého vyvýšeného postavení k přednesení žádosti týkající se jeho druhů.

MODLÁŘSTVÍ

3. kapitola

Ve druhé kapitole jsme viděli, že moc vlády v imperiální formě byla Bohem svěřena odpovědnosti pohanů. Dále jsme před sebou měli prorocké nastínění čtyř velkých říší, které budou vykonávat tuto moc během časů pohanů.

V následující třetí až šesté kapitole máme záznam historických událostí, které nám bezpochyby mají vyjádřit charakter a chování těchto po sobě jdoucích pohanských říší. Dovídáme se, že když odpovědnost za vládu byla vložena do jejich rukou, selhaly ve výkonu této vlády v závislosti na Bohu, a tak naprosto nedostály své odpovědnosti, a to od samého začátku.

Tyto události jasně ukazují, že hlavními rysy tohoto selhání ve vládě budou: modlářství nebo dání stranou Božích práv (3. kapitola); vyvýšení člověka (4. kapitola); bezbožnost (5. kapitola) a konečně odpadnutí (6. kapitola). Takto jsme varováni, že časy, ve kterých žijeme, skončí v krajní špatnosti, kdy člověk bude vyvyšovat sám sebe proti Bohu a bude se snažit Boha na zemi dát stranou.

a) *Obraz ze zlata*

Verš 1: Nabuchodonozor, král, kterého Bůh pověřil vládou na světě, staví na rovině Dura obraz ze zlata, jehož výška byla šedesát loket a šířka šest loket. Je možné, že obraz z jeho snu vedl krále k tomuto modlářskému obrazu. Je-li tomu tak, ukazuje to pouze, že jestliže to, co Bůh dává, není drženo v obecnství s Bohem, bude to sníženo pro naše vlastní cíle.

Zde objevujeme kořen lidského selhání v odpovědnosti vládnout nad světem. Velká moc, svěřená člověku, je ihned zneužita k ukázání gigantického propuknutí modlářství. Člověk užívá moc, která mu byla svěřena, aby **dal stranou práva** Boha – Toho, kdo mu dal tu moc. To tedy je první charakteristika časů pohanů a kořen všech následných selhání.

Místo aby Nabuchodonozor vykonával svou moc v závislosti na Bohu, dává Boží práva stranou a snaží se upevnit svou říši svým vlastním opatřením. Protože mu bylo dáno panování nad celým obydleným světem, jeho říše se nutně skládá z mnoha národů, mluvících různými jazyky a majících různé cíle

a zájmy. Z toho plyne, že král byl postaven před problém udržení jednoty této různorodé říše.

Historie a zkušenost ukazují, že nic tak ostře nerozděluje a nerozbíjí národy a rodiny jako různost v náboženství. Na druhé straně nic tak mocně nespojuje národy jako jednota náboženství, ať už je falešné nebo pravé. Náboženská jednota poslouží k ustavení politické jednoty. Nabuchodonozor zřejmě poznal tyto skutečnosti a pokouší se zajistit si politickou jednotu ustanovením náboženské jednoty. Za tím účelem užívá svou velkou moc, aby vnutil všem národům státní náboženství pod trestem smrti pro ty, kteří se nepodřídí.

Státní náboženství musí být především takové náboženství, které se hodí k přirozenému člověku. Pro dosažení tohoto cíle musí být krajně jednoduché, dotýkat se smyslů, nemít velké požadavky na intelekt a ponechávat svědomí nedotčené. Musí zabírat málo času a nevyžadovat zvláštní oběti peněz nebo statků. Všem těmto podmínkám bylo obdivuhodně vyhověno státním náboženstvím, vynalezeným Nabuchodonozorem.

b) Urážka Božích práv (verše 2-7)

Verše 2 a 3: Když král postavil svůj obraz, shromažďuje politické vůdce svého království, knížata královského domu, vojenské vůdce, soudce svých soudů, finančníky, rádce; všichni musejí být přítomni při zasvěcení obrazu.

Verše 4-7: Potom je hlasatelem vyhlášeno, že v danou chvíli, za doprovodu hudby působící na city, má každý padnout a klanět se obrazu. Neuposlechnutí tohoto rozkazu bude trestáno okamžitou a strašnou smrtí. Ten, kdo odmítne poslechnout, bude „*té hodiny uvržen doprostřed peci ohnivé rozpálené*“.

Z lidského pohledu to bylo velmi jednoduché náboženství. Vše, co vyžadovalo, byl jednoduchý úkon poklonění se před obrazem, a tím byla věc u konce. Takové náboženství se obdivuhodně hodilo pro padlou přirozenost člověka – nádherný obraz, který se dotýkal zraku, krásná hudba k okouzlení ucha, jednoduchý úkon – padnout a klanět se, který byl proveden během chvíle, to nemělo žádné požadavky na peněženku a nevyzvedávalo to otázku hříchů, která by byla pro svědomí nepohodlná. Drastické tresty spojené s nevyhověním sotva budou vadit přirozenému člověku, který bude ihned ochoten poslechnout výnos, který má tak malé požadavky. A proto

v určený čas „padli všichni lidé, národy a jazyky, klanějící se obrazu zlatému“.

Viděno ve světle pravého Boha, byl králův příkaz propuknutím hrubé a zuřivé modloslužby. Nikdy předtím člověk nepostavil tak impozantní modlu. Nikdy předtím nebylo všem národům země poručeno, aby se skláněly před jednou modlou pod trestem hrozné smrti. Bylo to naprosté popření a dání stranou Božích práv. Žel, takový je člověk. Když je Bohem postaven na místo všeobecné moci nad světem, ihned tuto moc užije, aby popřel Boha.

c) Nedbá se na svědomí člověka (verše 8-12)

Verše 8-12: Obraz a jeho zasvěcení nejenom dávají stranou Boží práva, ale také nohama pošlapávají svědomí lidí. Když král takto jednal, šel za okruh sobě příslušející autority a vnikl do Božího okruhu. To přivádí do popředí určité muže, kteří se bojí Boha a kteří, ať to stojí, co to stojí, chtějí více poslouchat Boha než lidi. Našli se někteří Židé, kteří jsou ochotni poslouchat krále v jeho vlastní sféře, ale naprosto odmítají poslechnout, když si uchvacuje Boží práva.

Nepřátelé těchto zbožných mužů, kteří byli rádi, že nacházejí příležitost diskreditovat je před králem, se k Nabuchodonozorovi blíží s lichotivými slovy a připomínají králi výnos, který vydal, a trest určený pro neposlechnutí. Potom informují krále, že tři vedoucí muži nedbali na krále a na jeho bohy a odmítli klanět se obrazu. Připomínají králi, že on sám ustanovil tyto muže do vysokého postavení, které zastávají, a toto je způsob, jak se králi oplácejí. Zdůrazňují skutečnost, že to nejsou obyčejní řadoví lidé, ale muži postavení nad záležitostmi hlavní provincie – skutečnosti, které v očích krále zvětšují jejich provinění.

d) Perzekuce za nevyhovění (verše 13-23)

Verše 13-15: Žárlivost a nenávisť Kaldejců vykonávají své zlé dílo. Král viděl, že jeho královská vůle je překřížena muži, které uvedl do postavení velké autority. Ihned přikazuje, aby byli tito muži přivedeni do jeho přítomnosti. Pokládá podanou zprávu za správnou a dává jim další příležitost, aby poslechli, a v tom případě bude všechno v pořádku. Jestliže odmítnou, budou okamžitě určeni pro hořící ohnivou pec, „a“, tak končí svou řeč, „kdo jest ten Bůh, ježto by vás vytrhl z ruky mé?“.

Nyní šel král ve špatnosti o krok dále. Když postavil obraz, dal už stranou práva Boha, jemuž jedinému náleží velebení. Ale nyní otevřeně vyzývá Boha. Znamená to nárokovat si všemohoucnost. Když člověk toto učiní, jeho porážka není daleko, neboť spor teď už není mezi těmito židovskými zajatci a zemským králem králů, ale mezi Nabuchodonozorem a Bohem bohů. Král měl zjevně bezmeznou důvěru sám k sobě a soudil o Bohu podle svých myšlenek o svých vlastních bozích, s nimiž jednal jen s nevelkým respektem, jinak by jeho řeč byla jistě mnohem mírnější.

Verš 16: Ti tři Židé si uvědomovali, že boj je Pánův, a byli dokonale klidní v přítomnosti rozezleného krále. Víra v Boha jim umožňuje říci králi: „*My se nestaráme o to, ... co bychom měli odpovědět tobě.*“ Pro ně jsou věci jasné a nepřipouštějí žádný kompromis. Přirozený člověk by mohl říci: „Vždyť to je jen malá věc, kterou král žádá. Jen se jednou pokloníte tomu obrazu a celá věc bude za chvíli vyřízená a vy budete volní. Nemusíte se sklánět v srdci. Je to jen formální záležitost a pouze otázka poslušnosti krále.“ Ale víra takto neuvažuje. Víra poslouchá Boha a jasně vidí, že otázka je: buď Bůh, nebo král. To věc řeší. A tak bez jakékoli porady mezi sebou dávají svou odpověď. V obvyklých věcech státu, týkajících se záležitostí krále, by bezpochyby byli velmi starostliví. Ale toto je věc Boha, a proto pouhá lidská starostlivost je jak bez užitku, tak i nepotřebná (Lukáš 12,11).

Verše 17 a 18: Počáteční slova jejich odpovědi: „*Náš Bůh, kterému sloužíme*“ – podává tajemství jejich důvěry. Znali Boha a mohou říci: „*Náš Bůh.*“ Pravá známost Boha je tajemstvím síly před lidmi. Nadto ať už je jejich postavení, které zauímají před lidmi, jakkoli veliké, je to Bůh, jemuž **slouží**. Král vyzval Boha, když řekl: „*Kdo jest ten Bůh, ježto by vás vytrhl z ruky mé?*“ Tito věrní mužové s velkým klidem přijímají tuto výzvu a s velkou důvěrou víry říkají: „*Náš Bůh... mocen jest vytrhnouti nás z pece ohnivé rozpálené,*“ a dále: „*z ruky tvé, ó králi, vytrhne nás.*“

Jestliže však Bůh dovolí, aby strpěli mučednickou smrt, jsou připraveni přijmout ohnivou zkoušku jako Boží cestu jejich vysvobození od krále raději, než aby neposlechli Boha. Pro ně to je prostě otázka, zda poslechnout Boha nebo člověka. To je stále skutečnou otázkou mezi křesťanem a vládcí světa. Poslušnost mocím, které jsou, je jasnou Boží směrnicí pro Jeho lid (Řím. 13,1; Tit. 3,1; 1. Pt. 2,13-17). Není naší věcí tázat se, jak byla autorita zřízena nebo jaký je charakter toho, kdo nese autoritu; naší věcí je poslouchat. Ale

když se vůle člověka střetne s Božím slovem a člověk se snaží vnutit tu vůli našemu svědomí, musíme poslouchat Boha více než člověka (Skutky 4,19).

Verše 19-23: Důvěra těchto mužů v Boha je velmi krásná, ale nevede, jak bychom snad očekávali, k tomu, aby unikli hrozícímu trestu. Jejich víra je postavena na zkoušku, aniž by Bůh nějak zjevně zasáhl. Králi je dovoleno vykonat jeho zlou vůli. Když to je otázka svědomí, rozhodně králi odporují. Nyní, když jde o jejich těla, nijak neodporují. Jednají v duchu Pánových slov k Jeho učedníkům, když řekl: „*Nestrachujte se těch, kteří tělo zabíjejí, a potom nemají, co by více učinili.*“ (Lukáš 12,4)

Že tři zajatí Židé odporují jeho vůli, naplňuje krále zuřivostí. Ihned přikazuje svým služebníkům, aby rozpálili pec sedmkrát více, než je obvyklé ji rozpalovat. Nejsilnější muži jeho armády jsou vysláni, aby svázali tři zajatce a uvrhli je do pece. Králova zuřivost nakonec jen přidává k jeho porážce. Král musí poznat, že jeho pec může strávit jeho vlastní mocné muže, ale nemůže ublížit služebníkům Boha, když Bůh jedná v jejich prospěch, i když pec je sedmkrát více rozpálená.

e) Vysvobození věrných (verše 24-30)

Verše 24 a 25: Jediný účinek pece pro tři zajatce je, že je uvádí do společnosti Božího Syna a osvobozuje je od jejich pout. To je, v různém stupni a jinými prostředky, vždy výsledek pronásledování těch, kteří mají víru v Boha. Muž v deváté kapitole Jana zakusil ve své době pronásledování od židovských vůdců, ale jenom proto, aby byl osvobozen od židovského nevolnictví a byl ve společnosti Božího Syna.

Účinek na krále je okamžitý. Chvatně vstává a prohlašuje, že vidí čtyři muže „*procházející se uprostřed ohně ...a čtvrtý na pohledění podobný jest synu Božímu*“. To bylo pravé tajemství těch tří zajatců, chodících beze škody uprostřed ohně – byli ve společnosti Božího Syna. Co všechno mohou svatí v Jeho společnosti? V Jeho společnosti mohou chodit po vodě (Mat. 14) a v Jeho společnosti mohou chodit uprostřed ohně a mít naplnění zaslíbení učiněného prorokem: „*Když půjdeš přes vody, s tebou budu, ... půjdeš-li přes oheň, nespálíš se, aniž plamen chytí se tebe.*“ (Izaiáš 43,2)

Verše 26 a 27: Pokořený král nyní připouští, že tito tři zajatci jsou služebníci Boha nejvyššího, a volá je, aby vyšli ven. Knížata, vývodové, vůdcové a rádčové jsou nuceni být svědky porážky velkého krále, jenž vyzval živého Boha, a zmaření jeho plánů na ustavení náboženské jednoty.

Verše 28-30: Tváří v tvář tomuto velkému zázraku král musí uznat Boží zásah ve prospěch těch, „kteří doufali v Něho“. K tomu uznává, že ve svém jednání „rozkazu královského neuposlechli“. Vydává svědectví, že jejich důvěra v Boha byla taková, že raději „těla svá vydali“, aby nesloužili jinému bohu, kromě svého Boha.

Král nato vydává výnos, aby žádný lid, národ nebo jazyk nemluvili nic nemístného proti Bohu Sidrachovu, Mizachovu a Abdenágovu pod trestem rozsekání na kusy a obrácení domu v hnojiště, neboť on připouští, že „není Boha jiného, který by mohl vytrhovat jako tento“. Zřejmě všechny národy mohou sloužit svým vlastním bohům, ale nesmějí mluvit nic nenáležitého o Bohu těchto věrných mužů. Nejenže naprosto ztroskotal králův úmysl ustanovit náboženskou jednotu, ale žárlivé plány nepřátel těchto zajatců jsou zmařeny, neboť ve výsledku jsou tito zajatci povýšeni v provincii Babylon.

Takový je historický začátek časů pohanů. V něm máme nastínění výjevů, které se budou odehrávat v závěru tohoto období. Historie se bude opakovat a tato snaha ustanovit modlářskou náboženskou jednotu bude vyvíjena v ještě hroznější formě na konci. Člověk je náboženská bytost, a jestliže odvrhne poddanost pravému Bohu, udělá si falešného boha. Má-li falešného boha, nebude mít žádnou námitku proti znázornění svého boha, neboť přirozený člověk musí mít něco, co vidí a čeho se dotýká – něco pro zrak a pocity. Tak se stane, že bude učiněn obraz hlavy poslední pohanské moci a bude vyhlášeno, že všichni, kteří se nebudou klanět tomu obrazu, budou zabiti. Časy pohanů začaly modlářstvím a budou končit nejhorší formou modlářství – klaněním se člověku jako Bohu (Zj 13,11-18).

VYVÝŠENÍ ČLOVĚKA

kapitoly 3,31 - 4,34

Ze třetí kapitoly Daniele se dozvídáme, že hned, jakmile byla vláda svěřena pohanům, je užita, aby dala stranou Boží práva. Tento vážný rys lidské vlády vyznačoval každou ze čtyř velkých mocností a své nejkrajnější vyjádření najde v závěrečných dnech poslední říše.

Z Daniele 4 se učíme, že **vyvýšení člověka** je jinou hlavní charakteristikou časů pohanů. Moc a autorita, svěřené Bohem, jsou užity člověkem k zvýšení sebe samého a k uspokojení vlastní pýchy. Když člověk vypustí Boha ze svých myšlenek, stává se podobným divokému zvířeti, které nemá porozumění pro Boží myšlenky a žije bez vztahu k Bohu.

Tyto vážné pravdy jsou představeny formou dopisu adresovaného Nabuchodonozorem všem lidem, národům a jazykům, kde vypráví své vlastní zkušenosti.

Bůh už mluvil ke králi viděními a zásahy božské moci, ale král zjevně nebyl přiveden do osobního vztahu k Bohu. Po vysvětlení vidění velkého obrazu dal Nabuchodonozor Danielovi velkou čest a uznal, že Danielův Bůh je Bůh bohů a Pán králů. Avšak i když to na něho zapůsobilo mocným dojmem, on sám se před Bohem nesklonil. Nevzniklo osobní spojení mezi jeho duší a Bohem. Opět ve věci Božího zásahu ve prospěch Jeho služebníků v ohnivé peci je zřejmé, že král byl velmi pohnut a v důsledku toho vydal panovnické příkazy o postoji, který mají druzí zaujmout k Bohu. Ale zatímco král uznal moc „Boha Sidrachova, Mizachova a Abdenágova“, neuznal a nepoddal se Bohu jako Tomu, jenž jediný je Bůh.

Posléze však Bůh ve Svém milosrdenství jedná s králem osobně a vede ho k tomu, aby se obrátil k Bohu a velebil Ho jako toho Nejvyššího a uznal Jeho autoritu ve věcech lidí. Nabuchodonozor má poprvé osobně co činit s Bohem. Výsledek je, že rozesílá toto osobní vyznání svého hříchu a uznává způsob, jímž byl on sám přiveden k tomu, aby se poddal Bohu.

Kapitola 3:

Verše 31-33: Králův dopis je adresován všem, kdo přebývají na vsí zemi. Říká lidem všechno, co „*učinil při mně Bůh*“, a když myslí na divy Božích cest, propuká v chválu.

Kapitola 4:

Verš 1: Když vypráví o těchto cestách Pána, předně popisuje okolnosti, v nichž s ním Bůh začal jednat. „*Užívaje pokoje,*“ říká, „*v domě svém, a kveta na paláci svém.*“ Jako naprosto světský člověk nalézá odpočinek a blaho v požitku svých vlastních věcí bez jediné myšlenky na Boha.

Verš 2: Uprostřed králova blahobytu k němu Bůh promluvil ve snu. Ačkoli nerozuměl plnému významu snu, byl mu dostatečně jasný, aby ho naplnil hroznou předtuchou přicházejícího zlého.

Verše 3 a 4: Král se ve svém strachu opět obrací ke svým moudrým mužům jen proto, aby zjistil, že mu nemohou sen vyložit. Důvod je prostý. Sen byl poselstvím od Boha, a jako takový ho mohl vyložit jen Bůh. Přirozený člověk může rozumět věcem člověka, ale „*Božích věcí nezná žádný, jediné Duch Boží*“. Boží věci musejí být rozsuzovány jen duchovně.

Verš 5: „*Až naposledy předstoupil Daniel.*“ Mohli bychom si myslet, že poté, co Daniel byl užit k výkladu dřívějšího králova snu, bude prvním, na koho se král obrátí. Daniel byl zjevně královým posledním zdrojem pomoci. Ale muž, který je v ocenění člověka „poslední“, je první v Božím ocenění.

Verše 6-15: Král začíná svůj rozhovor s Danielem tím, že ho ujišťuje, že si je dokonale vědom moudrosti a moci, které jsou při něm, i když jsou králem připisovány falešným bohům.

Pak Danielovi vypráví sen a nejprve mluví o vidění stromu (verše 7-9), potom o podetnutí stromu (verše 10-13), a nakonec o velkém účelu podetnutí stromu (verš 14). Svou řeč k Danielovi uzavírá uznáním, že všichni moudří mužové jeho království nejsou schopni podat vysvětlení. „*Ale,*“ říká král, „*ty můžeš.*“

Verš 16: Dříve než uslyšíme výklad snu, dovídáme se o účinku, který vyvolal u Daniele. Ten byl zajatcem v cizí zemi pod jhem cizího krále. Ale pro Daniele nebylo žádnou radostí vědět, že na krále přichází soud a neštěstí. A tak po dobu jedné hodiny byl zticha a jeho myšlenky ho zarmucovaly. Ujištěn králem, Daniel nakonec podává výklad snu.

Verše 17-19: Strom, který byl tak impozantní v očích země a který poskytoval útočiště všem živým tvorům, byl obrazem krále samotného.

Verše 20-23: Následuje výklad podetnutí stromu. Královi je jasně řečeno, že sen ukazuje, že bude vyhnán od lidí, aby zaujal místo se zvířaty po dobu sedmi let, dokud král neuzná vládu Nejvyššího v královstvích lidí. Avšak ačkoli ztratí svou královskou hodnost a postavení, království bude udrženo. Pařez kořenů stromu bude ponechán, ačkoli strom na čas od zraků lidí zmizí.

Verš 24: Daniel nakonec uzavírá rozmluvu smělým vyzváním krále, aby přestal se svými hříchy a činil spravedlnost a aby přestal utlačovat chudé. To je skutečně na židovského zajatce smělé svědectví, které přednesl před největším mocnářem světa. Jistě znamená, že v průběhu těchto pohanských mocí bude mít Bůh na zemi věrné svědky o sobě. Bude tu zbožný ostatek, vyznačující se závislostí na Bohu a moudrostí před lidmi, jak jsme to viděli v Danieli 2, oddaností Bohu a mocí před lidmi, jak to je vidět v Danieli 3, a věrným svědectvím o Bohu, jak to vidíme v této kapitole.

Verše 25-27: Následuje vylíčení naplnění snu. Hrozící úder je zdržován po dobu dvanácti měsíců. Mezi ohlášením soudu a jeho vykonáním je dán prostor pro pokání. Využije král pro sebe toto milosrdenství a pokoří se před Bohem? Žel, na konci dvanácti měsíců je králova pýcha tak velká, jako byla vždy. Prochází se po svém paláci, říká: *„Zdali toto není ten Babylon veliký, který jsem já vystavěl mocí síly své, aby byl stolici království k ozdobě slávy mé?“* Ve vsí této pyšné řeči není žádné uznání Boha. Když král přehlíží velké město Babylon, osobuje si, že on je vystavěl pro ustavení královské linie. Nárokují si, že všechno bylo způsobeno jeho mocí a pro jeho slávu.

Verše 28-30: Tato králova chlubná pýcha bez ohledu na vážné varování dokazuje, že čas je zralý pro soud. Ještě ta slova byla v ústech krále, když zaznívá hlas z nebe a říká mu, že předpověděný soud se má naplnit. Tak čteme, že *„v touž hodinu řeč ta naplnila se“*. Nabuchodonozor je vyhnán od lidí a stává se podobný polnímu zvířeti.

Možná že tento soud měl formu pomatení. Ale i tak je nám dovoleno vidět, že v případě krále je tu přímé spojení s Boží rukou. Bůh dal králi *„království, moc a sílu i slávu“* (Dan. 2,37). Nehledě na Boží dary a pozoruhodný způsob,

jakým Bůh vydával svědectví sám o sobě, Bůh byl zapomenut. Král v odpočinku svého paláce a na výši své prosperity připisuje všechnu svoji moc a slávu sobě a užívá svého vysokého postavení ke svému vlastnímu vyvýšení. Nikdy nebyla taková velká prosperita spojena s takovou pýchou. I když tomu tak bylo, Bůh dal varování a prostor pro pokání, ale vše nadarmo. Soud musí proběhnout a král se stává jako zvíře. Jak kdosi řekl: „Činí se středem místo Boha. Stává se zvířetem a ztrácí zcela svůj rozum. Zvíře může být mocné, velké, silnější než člověk, ukazovat mnoho moudrosti ve své cestě, ale jeho pohled směřuje dolů. Není tu žádné cvičení svědomí, a jako důsledek žádný skutečný vztah k Bohu.“

Všechny tyto události ukázaly zlý způsob jednání těchto pohanských mocností. Budou se vyvyšovat proti Bohu, nedbat na Boha, přičítat svůj blahobyt svým vlastním snahám, a tak se stanou zvířeckými, a nakonec na sebe přivedou soud.

Sedm časů přejde, a potom je Bůh vyznán. Sedm časů znamená úplné časové období a prorocky pokryje celé období pohanského panování. Podobné užití „sedmi“ máme ve spojení s dopisy sedmi církvím ve Zjevení 2 a 3, kde je vybráno **sedm** církví, aby pokryly úplné období historie vyznávající církve na zemi. V průběhu období pohanské moci je vláda nad světem vykonávána bez vztahu k Bohu, a proto bez jakéhokoli porozumění Jeho myšlenkám. Na konci tohoto období, když soud vykoná své dílo, bude Bůh národy vyznán.

Verše 31 a 32: Když král hleděl na sebe, na svou moc a svou slávu, vedlo ho to k tomu, aby se stal jako zvíře, které hledí dolů. Ale na konci dnů pozvedl své oči k nebi, a ihned se jeho rozumnost navrátila. Jeho rozum byl obnoven, on dobrořečí a oslavuje Nejvyššího. Pak myslí na lidi a ve srovnání s Bohem si uvědomuje, že všichni obyvatelé země – největší králové, stejně jako nejnižší poddaní – nejsou ničím. Muž, který si myslel, že je vším, zjišťuje, že není ničím – to je zdravá lekce k naučení pro nás všechny. Nadto si uvědomuje Boží svrchovanost, a že Bůh je nejen svrchovaný ve Svém nebeském vojsku, ale také mezi obyvateli země. Nikdo nemůže zastavit Jeho ruku, ani zpochybňovat Jeho cesty.

Verše 33 a 34: Po poddání se Bohu se králův rozum navrací a on je ještě jednou postaven ve Svém království. Tak budou v budoucích dnech po soudech nad žijícími národy pohané postaveni do požehnání pod vládou Krista.

Nabuchodonozor je přiveden k tomu, aby osobně vyvyšoval a ctil Krále nebe. Předtím uznával, že Danielův Bůh je Bůh bohů a Pán králů. Později vydal výnos, že žádný nemá mluvit slovo proti Bohu, ale nakonec se sám obrací k Bohu a chválí Ho. Nyní říká: „*Chodící v pýše může snižovati.*“ Už neříká, že rozseká lidi na kusy a z jejich domů udělá hromadu hnoje, nebudou-li chválit a dobrořečit Bohu nebe. Nechce zasahovat do Boží oblasti, neboť Bůh sám ví, jak snížit pyšného. Už neříká druhým, co mají dělat, ale uznává, co sám dělá. Říká: „*Nyní tedy já Nabuchodonozor chválím, vyvyšuji a oslavuji krále nebeského, jehož všickni skutkové jsou pravda, a stezky jeho soud, a který chodící v pýše může snižovati.*“

BEZBOŽNOST

5. kapitola

Viděli jsme modlářství jako výrazný znak velkých světových říší, kterým byla svěřena vláda v časech pohanů. Dále jsme viděli, že toto modlářství dává stranou Boží práva a nohama pošlapává svědomí lidí (kapitola 3).

Druhou charakteristikou je sebevyvyšování nebo pýcha, s níž tyto světové říše užívají moc pro svou vlastní slávu místo pro Boží slávu (kapitola 4).

Z 5. kapitoly se učíme, že třetí charakteristikou je bezbožnost, která nejenom zasahuje do Božích práv, ale veřejně vyzývá Boha.

Verše 1-4: Příležitostí, která předvádí tento vážný rys časů pohanů, je velká hostina dávaná babylonským králem Balsazarem jeho knížatům. Tato hostina se vyznačuje propuknutím bezbožnosti pravděpodobně uvolněné účinkem pití na krále. „*Když okusil víno*“, poručil přinést na hostinu zlaté nádoby z Božího chrámu. Člověk do jisté míry může kontrolovat zlé vášně svého srdce. Ale když nějakým zlým vlivem nad sebou ztratí kontrolu, pak se ukáže všechna špatnost jeho srdce. Bůh dovolil, aby Jeho lid byl vzat do zajetí, aby Jeho chrám byl zničen a aby svaté nádoby byly odneseny do Babylonu a umístěny v domě kaldejské modly (kapitola 1,2). Babylonští králové, kteří neviděli trestající ruku nad Jeho lidem, se dívali na toto vítězství nad Izraelem jako na vítězství svých bohů nad Bohem Izraele (Abakuk 1,11-17). V souladu s tím se Balsazar chápe příležitosti této velké hostiny, aby veřejně vyjádřil to, co si představoval, že je vítězstvím jeho falešných bohů. Král a jeho knížata nejenom znesvětili svaté nádoby, které byly dány stranou pro Hospodina, tím, že je užili při své pijácké hostině, ale chválili své pohanské bohy všech stupňů. To byla smělá a otevřená výzva Bohu.

Verše 5 a 6: Taková bezbožnost musí přivolat Boží soud. Bůh ihned přijímá výzvu. Klidně, bez hlasu nebo vidění, dává Bůh Svoji přítomnost neomylně cítit. Prsty lidské ruky neslyšně píší výrok soudu na stěnu králova paláce. Král je přes svůj opilý stav ihned zasažen ve svědomí. Jeho vzhled prozrazuje jeho hrůzu; jeho myšlenky ho kormoutí, chvěje se od hlavy k patě.

Verše 7 a 8: Ve své hrůze se obrací na moudré muže Babylonu. Nabízí velké odměny za výklad slov, ale vše nadarmo.

Verše 9-12: Když ho jeho moudří muži zklamou, zoufalý král je ponořen do ještě většího strachu. Když královna slyší o králově zděšení, přichází na hostinu. Zjevně se nijak neúčastnila tohoto bezbožného výjevu. Jsou domněnky, že to nebyla králova žena, poněvadž jeho ženy byly na hostině přítomné (verše 2 a 3). Pravděpodobně to byla králova matka (vdova). Zřejmě dobře znala Daniela a velké události, které se udály za dnů Nabuchodonozorových. Je schopná informovat krále o Danielově přítomnosti v království.

Verše 13-16: Nato je Daniel přiveden do královy přítomnosti. Král slyšel o Danielově moudrosti ve vykládání snů ve dnech Nabuchodonozorových, ale zjevně se nestaral o to, aby se osobně seznámil s tímto zajatým Židem. Ale Bůh ve Svých cestách pokořuje moudré muže jeho světa a vyvyšuje toho opovrženého zajatce. Moudrost je u Božího lidu, i když je v zajetí.

Verš 17: Daniel s klidnou důstojností říká králi, aby své dary a odměny dal jinému. Chce to písmo přečíst nezávisle na jakékoli odměně.

Verše 18-22: Než to udělá, činí králi výtku, když mu připomíná Boží jednání s Nabuchodonozorem. Nejvyšší Bůh dal Nabuchodonozorovi univerzální království s absolutní mocí. Ale král je užil pro svou vlastní slávu a Bůh ho pro jeho pýchu pokořil. Všechno to Balsazar dobře věděl, a přece přes toto varování nepokořil své srdce.

Verše 23 a 24: Daniel potom ostře vyhlašuje královu vinu. Nabuchodonozor pronásledoval Boží lid, ale Balsazar „*se pozvedl proti Pánu nebe*“. Tato bezbožnost ho přemohla ke zkáze a přivedla první světovou říši k jejímu konci. Ve spojení s tímto jednáním neúcty bylo napsáno to písmo. Takto Daniel jasně ohlašuje vinu krále, dříve než přečte písmo, které vyhlašuje jeho osud.

Verš 25: Nebyla tu žádná těžkost ohledně významu slov. Doslova přeložena znamenají: „Sečtl,“ „zvážil“, „rozdělil“. Nesnáž byla, že pouhá izolovaná slova nedávají význam bez Bohem daného výkladu. Jaké tedy bylo to poselství od Boha, které měla přinést?

Verš 26: Daniel, Boží prorok, podává význam slov: „*Tento,“ říká, „jest výklad slov.*“ Králi je potom řečeno, že „*mene*“ nebo „*sečtl*“, znamená, že Bůh sečtl jeho království a ukončil je. O mnoho let předtím řekl Daniel Nabuchodonozorovi, že Bůh mu dal „*království, moc, sílu a slávu*“. Ale varoval ho také, že

po jeho království povstane jiné. Po šedesát osm let vykonávali králové Babylonu svrchovanou moc nad celým obydleným světem. Nyní přišlo ukončení Babylonské říše. Její dny byly sečteny a její univerzální vláda skončila.

Verš 27: Další slovo, „*tekel*“, znamená „*zvážil*“. Říká tomuto bezbožnému králi, proč jeho říše končí. Vládce říše je zvážen na vahách a shledán nedostatečným. Nabuchodonozor a jeho následníci naprosto zklamali ve své odpovědnosti vládnout nad světem v Boží bázni. Pod kárající Boží rukou Nabuchodonozor skutečně činil pokání. Balsazar byl poslední vládce a ačkoli si byl plně vědom Božího jednání s Nabuchodonozorem, hřešil vážněji než jeho předchůdci. Veřejně a bezbožně vyzval Boha. Jeho skutky byly zvaženy na neomylných Božích vahách a byly shledány nedostačující.

Verš 28: Třetí slovo „*peres*“ (jiná forma slova ufarsin – obě slova jsou jen různé části téhož slovesa) znamená „*rozdělil*“. Výsledkem královny bezbožnosti bylo přivedení okamžitého soudu nad králem. Daniel královi jasně říká: „*Rozděleno jest království tvé a dáno jest Médským a Perským.*“

Verše 29-31: Král si velmi váží posla, ale zjevně málo dbá na poselství. Nicméně té noci soud přišel. Balsazar je zabit a Darius Médský se ujímá království. Tak Babylonská říše končí a druhá velká světová mocnost – Médsko-Perská – začíná svůj běh.

ODPADNUTÍ

6. kapitola

Viděli jsme, že mravní charakteristiky vládnoucích mocností během časů pohanů jsou vyjádřeny v historických událostech zaznamenaných v Danieli 3 až 6. Nejhorší a konečné zlo je odpadnutí, či uchvácení Božího místa na zemi. Dání stranou Božích práv, vyvýšení člověka, otevřená výzva Bohu, které už prošly před našima očima, končí v hrozném pokusu násilím potlačit všechno uznání Boha na zemi odebráním trůnu Bohu a nastolením člověka na jeho místo.

Toto vyvrcholení všeho zla je předpověděno výnosem podepsaným králem Dariem, podle kterého po třicet dnů žádná žádost nesmí být adresována ani Bohu ani člověku, jedině králi.

Toto odpadnutí je jasně představeno v Novém zákoně jako charakterizující konec časů pohanů. Ve druhé kapitole Druhé epištoly Tesalonickým je budoucí odpadnutí předpověděno ve spojení se zjevením člověka hříchu, který se protiví a vyvyšuje proti všemu, co je nazýváno Bůh, anebo čemu se lidé klaní, takže „*se v chrámě Božím jako Bůh posadí, počínaje sobě, jako by byl Bůh*“. Ze Zjevení 13 se dále učíme, že tento člověk hříchu je ta druhá šelma. Skutky tohoto zlého člověka jsou nastíněny Dariovým výnosem, ne tím, to budiž poznamenáno, co byl Darius jako člověk, ale tím, co učinil. Osobně se Darius jeví jako mající zcela jiný charakter, než měl hříšný Balsazar. Zdá se, že to byl přátelský člověk, a v tomto ohledu může představovat charakter člověka hříchu, který se pravděpodobně bude v očích lidí jevit jako neobyčejně přitažlivý muž.

Verše 1-3: Úvodní verše ukazují okolnost, která vyvolala tento zlý výnos. Daniel byl Dariem ustanoven za hlavního ze tří vezírů, jimž sto dvacet knížat, která vládla nad královstvím, mělo předkládat úcty. Že dítě zajetí mělo být vyvýšeno do tohoto vysokého postavení, vzbudilo žárlivost kaldejských vezírů a knížat. Vedeni žárlivostí, se ve své špatnosti snažili nalézt nějakou vadu, kvůli které by mohli proti němu vznést u krále obvinění.

Verše 4 a 5: Předně hledali proti němu podnět ve spojení s jeho správou království. Ale ačkoli se všichni tito vezíři a knížata snažili nalézt chybu v Danielově správě státních záležitostí, nemohli při něm najít žádnou chybu ani

závadu, protože byl věrný. Usoudili, že žalobu bude možné nalézt jedině ze strany zákona jeho Boha – zdravé naučení pro křesťana, jehož vztahy ke světu by měly být vykonávány tak věrně, že svět shledá za možné nás odsoudit jen tehdy, když se vetře do Božích věcí a vydá výnosy, jejichž zachování bude zahrnovat neposlušnost vůči Bohu.

Verše 6-9: To je situace, kterou se vezíři a knížata se satanskou lstivostí smlouvají uskutečnit. Zřejmě bylo obvyklé vydávat pro správu výnosy a pro krále dávat jim svým podpisem autoritu. V souladu s tím se tito mužové objevují před králem s výnosem, aby po dobu třiceti dnů žádná žádost nebyla vznášena na žádného boha nebo člověka, jedině na krále, a to pod trestem uvření do lví jámy. Tři věci vyznačují tento výnos: Předně je ten výnos sám naprostý vrchol špatnosti, neboť je to hrozný pokus svrhnout Boha z trůnu a nastolit na Jeho místo člověka. Snaží se uvést krále na místo absolutní svrchovanosti nad nebem a zemí, nad Boha a lidi, neboť pod dobu třiceti dnů nemá být vznášena žádná žádost „na kterého boha nebo člověka“. I když Nabuchodonozorův hřích byl velký, tento byl větší. Nabuchodonozor postavil modlu na Božím místě. Ale Darius se nyní sám staví na místo Boha. Je to zbožnění člověka. Za druhé je pohnutka pro výnos krajně zlá. Tito muži bezohledně využívají přímosti Danielova charakteru a jeho známé věrnosti Božímu zákonu a úmyslně sestavují výnos, o kterém vědí, že ho Daniel neuposlechne. Za třetí výnos, který sestavili, velice lichotí králi. Výnos je předkládán tak, aby pravá pohnutka byla pečlivě zatajena, a král pošetile padá do pasti a výnos podepisuje.

Verš 10: Daniel si je zřejmě vědom všeho, co se děje, a přece zjevně nepodává stížnost na tyto zlé lidi, ani se nesnaží bránit. Jeho víra je v Boha (verš 23), ne v sebe nebo ve své snahy. Jeho úkolem je prostě poslouchat Boha a ponechávat výsledky Jemu. Proto jde do svého domu a jako obvykle se modlí třikrát za den směrem k Jeruzalému. Přitom okna jeho domu jsou otevřená. V tom všem není žádná okázalost. Prostě jedná „jako první činival“. Když měl zvyk modlit se tímto otevřeným způsobem, bylo by náhlé zavření oken vykládáno jako zbabělost nebo souhlas s výnosem. Uprostřed modlářského města Daniel vydával veřejné svědectví o pravém Bohu. Nebyl to tajný učedník. Poslechnutí výnosu by znamenalo překročení prvního přikázání. Kromě toho Boží slovo dávalo Danielovi jasné směrnice pro okolnosti, v nichž se nalézal. Šalomounova modlitba při zasvěcení chrámu předvídala

jeho potíže. „*Kdyby,*“ řekl král Šalomoun, „*usmyslili sobě v zemi té, do které by zajati byli... a modlili by se tobě naproti zemi své, kterou jsi dal otcům jejich, naproti městu tomu, které jsi vyvolil, a domu, který jsem vzdělal jménu tvému: Vyslyšej tedy na nebesích, v místě přebývání svého, modlitbu jejich a úpění jejich, a vyveď při jejich.*“ (1. Královská 8,46-49) Taková byla Šalomounova modlitba a Bůh jeho modlitbu přijal, neboť Pán řekl: „*Vyslyšel jsem modlitbu tvou a prosbu tvou, kteroužs se modlil přede mnou.*“ (1. Královská 9,3) Ve víře v Boha Daniel jednal podle Božího slova. Odmítl učinit jakýkoliv kompromis. Tělesná mysl by snad radila: Proč nezavřít okno a nemodlit se potají? Odmítl takový kompromis a modlil se a „*otevřená byla okna v pokoji jeho*“. Ale když se musí modlit a mít otevřená okna, proč si vybírat přední pokoj vedoucí na ulici? Bez váhání se modlil „*v pokoji proti Jeruzalému*“. Ale jestliže se musí modlit u otevřeného okna směrem k Jeruzalému, proč potřeboval klekat na svá kolena? Cožpak nemohl zaujmout nějaký jiný postoj, který by nevedl pozornost ke skutečnosti, že se modlí? Nikoli, Daniel se nevzdává správného postoje vůči Bohu: „*Klekal na kolena svá.*“ A jestliže potom je tak velmi přesný, že se musí modlit a mít otevřená okna obrácená k Jeruzalému a klečet na svých kolenou, jaká byla potřeba toho, aby to činil „*tříkrát za den*“? Jistě se mohl modlit časně ráno, dříve než byl někdo venku, nebo pozdě večer, kdy se už všichni vzdálili. A vůbec, nemohl se po dobu těch třiceti dnů vzdát modlitby ve dne a modlit se místo toho v noci? Bůh vidí a slyší i ve tmě. Žádné takové myšlenky neovlivňují Daniele. Modlí se třikrát a ve dne. A i když je v zajetí a je obklopen těmi, kteří mu usilují o život, nalézá příležitost, aby „*děkoval*“ a modlil se. Kromě toho se modlí a děkuje „*před svým Bohem*“. Lidé ho mohou vidět modlit se, ale on se modlí před Bohem, ne před lidmi. Pro Daniele to nebyla nová věc. Nebylo to něco, co by náhle začal dělat v záchvatu náboženské horlivosti pro svého Boha anebo ve vyzývacém odporu proti královu výnosu. Bylo to pokračování jeho obvyklého způsobu – „*jako prvé činíval*“.

Verš 11: Pro úspěch svého spiknutí Danielovi nepřátelé počítali s jeho známým zvykem modlitby a jeho neúchylnou věrností jeho Bohu, a nepočítali s tím nadarmo. Když se shromáždili před jeho domem, našli jej, jak očekávali, že se modlí a přednáší před svým Bohem své ponížené prosby, nezastrašen výnosem krále, piklemi svých nepřátel a lví jámou.

Verše 12 a 13: Když shromáždili své důkazy, blíží se tito muži ke králi, připomínají mu slova výnosu a on musí připustit jejich pravdivost. Potom přednášejí svou žalobu a zdůrazňují skutečnost, že Daniel je judský zajatec a nedbá na krále a ignoruje jeho výnos. Neříkají, že se se svými žádostmi obrací na svého Boha a dbá na Jeho zákon.

Verše 14-17: Pro úspěch svého spiknutí tito muži počítali s marnivostí krále a s Danielovou věrností. Kdyby král byl chráněn proti jejich lichocení, nebo kdyby Daniel byl nevěrný Bohu, jejich plán by se nezdařil. Ale Daniel zůstal věrný a král přijal jejich pochlebování, a v té míře se jejich plán dařil. Když král přijal jejich lichocení, stal se jejich otrokem. Zrazen do rukou těchto zlých lidí svou vlastní marnivostí, pochopil pravý předmět výnosu, který podepsal, když už bylo příliš pozdě. Výsledek byl, že se „*velmi zarmoutil nad tím*“. Protože si cenil Danielovy bezúhonnosti, král se ve svém srdci rozhodl, že ho vysvobodí, a celý den se o to snažil. Problém, který se Darius snažil vyřešit, byl, jak vykonat přání svého srdce, a přece dodržet zákon, ke kterému propůjčil svou ruku. David ve své době čelil tomuto problému ve věci svého syna Absolona. David nemohl smířit lásku se zákonem, a tak nedbal na zákon a jednal v lásce. Výsledek byl, že byl vyhnán ze svého trůnu mužem, jemuž ukázal milost. Darius nedbal na to, co diktovalo jeho srdce, a zachoval zákon. Výsledek byl ten, že zachoval svůj trůn, ale Daniel byl uvržen do doupěte lvů a byla učiněna všechna opatření, aby královský výnos byl vykonán do písmene.

Jen Bůh sám ve Svém jednání s hříšníkem může smířit nároky spravedlnosti se svrchovanou milostí. Na základě smrti Krista vládne milost skrze spravedlnost.

Ačkoli vykonal svůj zákon do písmene, král je přesvědčen, že Danielův Bůh, „*kterému,*“ říká, „*sloužíš ustavičně*“, zasáhne, aby vysvobodil Svého věrného služebníka. Král chválí Daniele za to, že činil to, co bylo v přímé neposlušnosti k jeho vlastnímu výnosu, a má důvěru, že ten muž, jenž staví bázeň Boží nad bázeň před největším mužem na zemi, nebude Bohem opuštěn. Jeho přesvědčení bylo správné a je vždy správné, i když v tomto přítomném období víry Boží zásah nemá vždy přímou a zázračnou formu, jakou měl v minulých obdobích.

Verš 18: Přestože je přesvědčen, že Bůh zasáhne ve prospěch Svého služebníka, je král naplněn výčitkami svědomí kvůli svému jednání a stráví noc v pústu beze spánku.

Verše 19-24: Časně ráno král spěchá ke lví jámě a ke svému ulehčení sledává, že Bůh skutečně zasáhl. Když volá na Daniele, oslovuje ho jako „*služebníka Boha živého*“ a opět uznává, že Daniel slouží Bohu ustavičně. Ti zlí mužové ve své žalobě mluvili jen o králi a vůbec ne o Bohu. Král mluví o Bohu a ne o sobě.

Daniel informuje krále, že Bůh zasáhl v jeho prospěch skrze moc anděla a zacpal ústa lvů, neboť on má dobré svědomí před Bohem i před králem.

Muži, kteří sepsali výnos, ponechali Boha mimo své výpočty. Nepočítali s mocí, která je schopná zadržet dravost lvů. Ve svém výnosu neučinili opatření pro to, že ten, kdo je uvržen lvům, musí být lvy zabit. Tak byl zákon naplněn a Daniel byl zachráněn. Ti zlomyslní mužové, kteří byli naprosto odhaleni, byli sami se svými rodinami uvrženi do lví jámy, a tak byli chyceni do léčky, kterou položili Božímu muži.

Verše 25-27: Darius nyní posílá druhý výnos všem, kdo přebývají na zemi, že všichni lidé se mají třást a bát před Danielovým Bohem. To převyšuje Nabuchodonozorův výnos, zaznamenaný ve 3. kapitole, který pouze nařizoval, aby nikdo nemluvil nic nemístného proti Bohu. Tento výnos přikazuje, aby Bohu byla prokazována náležitá úcta a bázeň jako uznání Jeho svrchovanosti co živého Boha. Tak skrze věrnost jednoho muže se snaha dosadit člověka na místo Boha stává příležitostí k celosvětovému svědectví o živém Bohu.

Celá událost pozoruhodně ilustruje pravdu 57. Žalmu. Tam se žalmista sám nalézá v přítomnosti těch, kteří ho chtějí sehlit. Volá k nejvyššímu Bohu, který vykonává všechny věci. Když volal k Bohu, má důvěru, že Bůh „*pošle z nebe*“ a zachrání ho. Ve své důvěře je udržován v klidu, ačkoli, pokud jde o okolnosti, „*jest uprostřed lvů*“ a je obklopen nepřáteli, jejichž jazyk je jako „*ostrý meč*“. Výsledek je, že žalmista říká: „*Vykopali přede mnou jámu, ale sami upadli do ní.*“ Nadto je Bůh vyvýšen. Jeho chvála vychází „*mezi národy*“ a je vyvýšen „*nad nebesa*“ a „*nade všecku zemi*“. Úplným zakončením odpadnutí lidí bude, že zlí budou potrestáni věčným zatracením, zbožní budou odměněni za všechna svá utrpení a Bůh bude oslaven po celé zemi skrze slávu Krista.

ČTYŘI ŠELMY

7. kapitola

Sedmá kapitola tvoří úvod ke druhému oddílu knihy Daniele. V tomto oddílu už nemáme výklady snů a poselství daných pohanským králům, ale zjevení a výklady vidění daných Danielovi samotnému.

Jak jsme viděli, celá kniha pojednává o časech pohanů. Ve vztahu k tomuto období jsou nám ukázány dva velké předměty: Předně v kapitolách 1 až 6 selhání pohanů v jejich odpovědnosti vládnout v Boží bázni, končící odpadnutím a soudem. Za druhé v kapitolách 7 až 12 okolnosti, v nichž Židé v této době žijí. Tak opět budeme před sebou mít čtyři velké pohanské říše, ale nyní v jejich vztahu k židovskému národu, a jejich jednání nejen s národem jako celkem, ale se zbožným zbytkem národa. Seznáme, že ačkoli Bůh trestá Svůj lid, vždy zachovává zbytek jako svědectví o sobě a nikdy se nevzdává Svého úmyslu znovu ustavit národ v požehnání pod vládou Krista.

Sedmá kapitola nám znovu ukazuje čtyři velké pohanské říše; ne tak, jak se jeví před lidmi jako impozantní obraz, ale tak, jak je vidí Bůh, a proto jsou ukázány ve formě šelem.

Kapitola obsahuje tři rozdílná vidění a jejich výklad:

První ve verších 1-6 je vidění čtyř šelem s podrobnostmi o prvních třech.

Druhé vidění ve verších 7-12 podává podrobný popis čtvrté šelmy.

Třetí ve verších 13-14 je vidění o panování Syna člověka.

Za čtvrté je ve verších 15-28 výklad těchto vidění.

a) První vidění (verše 1-5)

Verš 1: Bylo poznamenáno, že Danielova proroctví nejsou jako jiná proroctví Starého zákona, poněvadž nejsou přímo adresována Božímu lidu. Během doby zajetí už nejsou Židé veřejně uznáváni jako Boží lid. Proto všechna sdělení, která Bůh dává, nejsou adresována jim, ale Danielovi osobně. Nicméně čteme, že Daniel „*napsal ten sen a pověděl sumu těch věcí*“. Tak jsou tato vidění, která odkrývají budoucnost světa, zaznamenána pro vedení Božího lidu za všech věků.

Verš 2: Daniel ve svém vidění vidí velké moře rozbouřené čtyřmi větry nebe. Moře je v prorockých písmech užíváno pro vyjádření „lidí a zástupů a národů a jazyků“ (Zj. 17,15). Čtyři větry nebe se zdají naznačovat, že ze všech čtyř stran země tu bylo Boží jednání v prozřetelnosti, dovolující, aby svět upadl do stavu anarchie a revoluce.

Verš 3: Z neklidného moře vystupují postupně čtyři šelmy, jedna od druhé rozdílná. Z výkladu, který následuje, lze usuzovat, že tyto čtyři šelmy představují jiný pohled na čtyři velké světové říše, které už byly popsány v obrazu Nabuchodonozorova snu. Ve vidění obrazu byly tyto říše představeny jako impozantní, ale horšící se mocnosti v očích lidí. Zde jsou tytéž říše představeny ve formě, která vyjadřuje jejich postupnou mravní zkázu v Božích očích. Šelmy vyznačuje krutost, sobectví, dravost a nemají žádné poznání nebo známost Boha. A takové jsou vážné rysy světových říší v časech pohanů, než bude ustaveno panování Krista.

Verš 4: První šelma byla „podobná lvu a křídla orličí měla“. Jiná místa Písma vedou k závěru, že tato první šelma ukazuje na Babylon, první světovou říši. Ve čtvrté kapitole Jeremiáše v 7. verši se prorok zmiňuje o Babylonu pod obrazem lva. V Ezechieli 18 je Babylon přirovnán k orlu. A opět v Jeremiáši 49,19 a 22 jsou užity oba obrazy, aby představily Babylon v jeho moci a majestátu, jakož i rychlost jeho výbojů.

Prorok dále vidí v šelmě pozoruhodnou změnu. Křídla byla vytržena a šelma stála na svých nohách jako člověk a bylo jí dáno lidské srdce. Vytržená křídla označují, že rychlé výboje říše přestanou. Lev, stojící na svých nohách jako člověk a se srdcem člověka nemá ani důstojnost, ani sílu, a zjevně ukazuje na to, co se skutečně stalo, když Babylon byl zbaven své důstojnosti jako světové mocnosti a stal se pouhou provincií v poddanství Perské říši.

Verš 5: Druhá šelma byla „podobná medvědu a pozvedala se na jedné straně“ a měla ve svých ústech tři žebra. To je jistě předobraz Médsko-Perské říše, která následovala po Babylonské říši. Skládala se ze dvou národností, přitom perský národ byl vyvýšen nad médský. Víme, že to byl Darius Médský, kdo dobyl Babylon, ačkoli krátce nato Cýrus Perský se stal velkou mocí v říši. Tři žebra v tlamě pravděpodobně ukazují dravý charakter říše, která šířila národy bez milosrdenství.

Verš 6: Třetí šelma byla „podobná pardovi“, ale měla čtyři křídla ptačí a čtyři hlavy. Tyto obrazy živě ukazují charakter a historii Řecké říše. Čtyři křídla vhodně vyjadřují prudkost a rychlost dobovačných tažení Alexandra Velikého, jimiž se Řecká říše dostala k vrcholnému panování. Čtyři hlavy se zdají ukazovat na čtyři království, do kterých byla říše nakonec rozdělena po Alexandrově smrti.

b) Druhé vidění (verše 7-10)

Verš 7: Čtvrtá šelma, ukazující převážně na prorocké události, které se ještě mají naplnit, má tak hluboký význam, že podrobnosti jsou Danielovi dány ve druhém vidění. V přírodě není nic, k čemu by tato šelma mohla být přirovnána. Je úmyslně představena jako nepřirozené monstrum vzbuzující v pozorovateli hrůzu a strach. Měla velké železné zuby; požírala a rozbíjela na kusy, a co nesežrala, to pošlapala svými nohama. Byla rozdílná od všech ostatních šelem a měla deset rohů.

Pravděpodobně budou všichni souhlasit s tím, že tato šelma je obrazem Římské říše, vyznačující se přemáhající silou a strachem, který naháněla národům světa. Ve své neodolatelné síle při dobývání a zvětšování se přiváděla ostatní národy pod svou krutovládu a ti, kteří odmítli se poddat, byli rozdraceni.

Verš 8: Důležitost této říše, rozlišené od prvních tří, spočívá ve skutečnosti, že to je říše, která bude existovat v závěrečných dnech časů pohanů a která přijde do kontaktu s Kristem a Jeho lidem, a proto je to mocnost, která bude přímo souzena a postavena stranou království Krista. Tato říše tedy bude ještě hrát velkou úlohu v blízké budoucnosti světa. Tento budoucí aspekt Římské říše před nás přichází v té části vidění, která mluví o deseti rozích a malém rohu. Tento malý roh má oči člověka a ústa mluvící velké věci.

Výklad nám dá další podrobnosti o těchto deseti rozích a o malém rohu. Zde postačí poznamenat, že deset rohů nás jasně přenáší do budoucnosti, kdy Římská říše ožije ve formě deseti království pod jednou hlavou (viz Zjevení 13,1; 17,12).

Verše 9 a 10: Druhé vidění, které popisuje čtvrtou šelmu, také předpovídá soud nad šelmou. Daniel má vidění věčného Boha, Starého dnů, jak sedí na trůnu soudu. Víme, že Kristus je také Starý dnů – božská Osoba, stejně jako

Syn člověka. V první kapitole Zjevení je představen jako Soudce se všemi charakteristikami, které vyznačují Starého dnů v Knize Daniele. Nadto Daniel nejenom vidí trůn Starého dnů, ale vidí jiné trůny, které jsou „postaveny“ (nikoli „svrženy“, jak to je v kralickém překladu – p. p.). Tyto trůny se zjevně vztahují k trůnům svatých, kteří budou spojeni s Kristem v tomto soudu nad živými národy. Je o nich opět zmínka ve Zjevení, když apoštol Jan říká: „*I viděl jsem stolice /trůny/, a posadili se na nich, i dán jest jim soud.*“ (Zjevení 20,4; Daniel 7,22; 1. Kor. 6,2)

Ti, kdo obklopují trůn, jsou andělské bytosti. Vykonávat soud je jednou z funkcí andělů. Oddíl popisující soud nad živými národy v Matouši 25 začíná představením Syna člověka přicházejícího ke Svému trůnu slávy, „*a všichni svatí andělé s Ním*“ (Mat 25,31).

Verš 11: Zde se soud zvláště týká jednání s malým rohem a s šelmou, nad kterou panoval. Bezprostředním podnětem k soudu je „*zvuk té řeči pyšné, kterou roh mluvil*“. Rouhavá vyzývavost vůči Bohu, která bude vyznačovat poslední hlavu oživlé Římské říše, přivede rychlý a zachvacující soud na ni a její panství. Je dobré si všimnout, že soud, o kterém Daniel mluví, není konečný soud u velkého bílého trůnu, kdy budou vzkříšeni a souzeni mrtví. Daniel mluví o soudu živých národů, který předchází vládu Krista, ale je na něj pohlíženo zvláště ve spojení s Římskou říší a s její hlavou.

Verš 12: Čtvrtá šelma přichází pod Boží přímý soud. Prvním třem šelmám je odňato jejich panství. Ztratily svou světovou moc ne přímým soudem, ale cestami prozřetelnosti. Nicméně jejich život byl prodloužen až do doby a času. Ačkoli ztratily své dominantní postavení, stále existují jako národy, jakkoli se snad staly slabými.

c) Třetí vidění (verše 13 a 14)

Soud nad šelmou uvolňuje cestu pro ustavení Kristova království. Tato slavná událost je předpověděna třetím viděním, ve kterém Daniel vidí jednoho jako Syna člověka přicházet s oblaky nebe. Přijímá své království jako Člověk od Boha, Starého dnů. Jeho panství je celosvětové, zahrnující „*všechny lidi, národy a jazyky*“. Jeho panství bude věčné. Nepomine jako jiná království. Nikdy nebude zničeno.

d) Výklad vidění (verše 15-28)

Verš 15: Okamžitý účinek těchto vidění byl, že Danielův duch a mysl byly zděšeny. V těch třech viděních muselo být mnohé, čemu Daniel nerozuměl, ale přinejmenším si uvědomoval, že předpovídají časy zkoušek a utrpení pro jeho milovaný lid.

Verš 16: Bez božského naučení není Daniel schopen vyložit své vlastní sny, jako to nebyl schopen ani u snů pohanských králů. A tak přistupuje „*k jednomu z přistojících, a ptá se ho na jistotu vši té věci*“. Není nám přesně řečeno, kdo byli ti „*přistojící*“. Pravděpodobně to je zmínka o andělech, kteří ve vidění „*stáli před*“ Starým dnů. A ten, na koho se Daniel obrací, je zjevně povědomý Božích myšlenek a je vyslán, tak jako andělští poslové ve Zjevení, aby dal „*výklad věcí*“ spatřených ve viděních.

Ve výkladu, který následuje, je dobré si všimnout, že, jak to řekl kdosi jiný, „*vždy shledáváme, ať v proroctví nebo v podobenství, že výklad jde za to, co obsahuje originální výrok*“. Tak tomu je i v tomto oddílu: Vidění před nás přivádí charakter a historii čtyř světových mocností. Výklad ukazuje vztah těchto světových mocností k Božímu lidu. Tak v průběhu výkladu je pětkrát zmínka o svatých (verše 18, 21, 22, 25, 27).

Verš 17: Předně je Danielovi řečeno, že tyto čtyři velké šelmy jsou čtyři králové, kteří povstanou na zemi, a o něco později se dovídáme, že „*čtvrtá šelma znamená království čtvrté na zemi*“ (verš 23). Je tedy zřejmé, že „*králové*“ jsou užiti, aby představovali čtyři království. Nemůžeme se pak mýlit, když se na tyto čtyři šelmy díváme jako na čtyři velké monarchie. Ve vidění povstávají z moře. Zde povstávají ze země. Vidění popisuje jejich politický původ či původ v prozřetelnosti, výklad popisuje jejich mravní původ. Podle prozřetelnosti povstávají v době politického neklidu; mravně jsou zemské v protikladu ke království Syna člověka, které přichází z nebe.

Verš 18: Potom je Daniel pro svoji i naši útěchu informován o konci času pohanů, pokud se týká Božího lidu. Tyto monarchie se mohou protivit Božímu lidu a rouhat se Bohu, „*ale*“ konec bude triumfem Božího lidu, neboť „*království obdrží svatí Nejvyššího Boha a budou vládnout královstvím až na věky, totiž na věky věků*“.

Můžeme se ptát, kdo jsou ti svatí Nejvyššího? Lepší překlad je „*svatí nejvyšších míst /výsostí/*“. Jsou tam takoví, kteří jako šelmy a jejich poddaní jsou mravně ze země, a jsou tam také Boží lidé, kteří znají Boha nebe, a jsou tak ve spojení s nebeskými, nebo vysokými místy. Ve třetím vidění je to Syn člověka, jenž přichází s oblaky nebe, a Jemu je dáno království, které nikdy nepomine. Zde se učíme další pravdě, že Boží lid všech věků, všichni ti, kdo během historie světa byli v dotyku s nebem, budou sdílet se Synem člověka Jeho slavnou vládu. K této velké události hleděl Enoch, když prorokoval a řekl: „*Aj, Pán přichází s desetitisíci svých svatých.*“ (Judy 14)

Verše 19-22: Potom se Daniel blíže ptá na čtvrtou šelmu. Opakuje vidění, ale s přidávanými podrobnostmi, neboť nyní se zmiňuje o svatých a říká nám, že spatřil, že ten, jenž je představován malým rohem, pronásledoval svaté a po omezenou dobu mu bylo dovoleno je přemáhat, neboť toto vítězství nad svatými bylo do doby než „*přišel Starý dnů*“, a potom svatí vykonali soud nad těmi, kteří nad nimi předtím vítězili.

Verš 23: V odpovědi na Danielovy dotazy anděl vykládá vidění o čtvrté šelmě. Je nám jasně řečeno, že představuje „*čtvrté království na zemi*“. Tím, jak víme, byla Římská říše. Bylo „*rozdílné ode všech království*“ v tom, že zahrnovalo formu vlády, která kombinovala autokracii s demokracií, jak už byly předobrazeny železem a hlinou obrazu. Může být dobře řečeno, že ve svém téměř univerzálním panování „*sžije celou zemi*“. Podupáním a rozlámáním na kusy si podrobila národy a rozdrtila ty, kteří odmítli se poddat. Tak máme obraz Římské říše ve dnech její prvotní moci.

Verš 24: Podrobnosti 23. verše hledí kupředu na události, které byly v Danielových dnech ještě budoucí. V našich dnech víme, že se do písmene naplnily. V podrobnostech, které následují, jsme nesení kupředu k událostem, které jsou stále ještě budoucí. Anděl říká: „*Rohů pak těch deset znamená, že z království toho deset králů povstane.*“ Je nemožné nepřijmout závěr, že toto směřuje k poslední fázi Římské říše, když, jak je jasně řečeno ve Zjevení 17, bude znovu oživena ve formě deseti království spolčených pod jednou imperiální hlavou.

Pak se z veršů 8, 20 a 21 učíme významu malého rohu. Jiný král povstane po těch deseti králích, různý od nich, a podrobí si tři krále. Je různý od těch

deseti králů v tom, že oni představují různá království, ale tento král představuje zvláštní moc, která povstane uprostřed těch deseti království a získá své území podrobením si tří z těch království. Je to „*jeho panství*“, s kterým nakonec bude naloženo v soudu (verš 26), a proto, jak se zdá, z toho vyplývá, že ten malý roh, když si podrobí tři z králů, získá moc nad celou říší.

Obraz, který je zde podán o poslední fázi Římské říše, je jasně obraz sedmi království, spojených se třemi podrobenými královstvími pod jednou imperiální hlavou – malým rohem. Když čteme tento oddíl Písma ve spojení s podrobnostmi, které nám jsou dány ve Zjevení 13,1-8 a ve Zjevení 17,7, můžeme jen soudit, že malý roh z této kapitoly je ožilá hlava Římské říše, která je nám tak význačně ukázána v knize Zjevení.

Verš 25: Čtyři věci nám jsou jasně předpověděny o tomto hrozném člověku. Předně, že „*slova proti Nejvyššímu mluvíti bude*“. Nejenže bude jako každý přirozený člověk v nepřátelství vůči Bohu, ale s opovážlivou bezbožností bude otevřeně vyzývat Boha (viz Zjevení 13,6). Za druhé bude pronásledovat svaté Nejvyššího, nebo nebeských míst, ty, kteří uznávají Boha na výsosti (viz Zjevení 13,7). Za třetí chce „*proměnit časy i práva*“. Nejenom chce zničit svaté, ale bude pomýšlet na změnu časů a zákonů Božího pozemského lidu, Židů, kteří se v té době vrátí do země. Za čtvrté je nám řečeno, že mu bude dovoleno vítězit po dobu času a časů a rozdělení času, to jest po dobu tří a půl roku (viz Zjevení 13,5).

Verš 26: Nebude dovoleno, aby jeho rouhání se Bohu a pronásledování svatých pokračovalo. Na konci přiděleného času ho zachvátí soud. Jeho panství je odejmuto a naprosto vypleněno a zkaženo až do konce. Na konci času nebude nikdy oživeno.

Verš 27: Po soudu nad šelmou a jejím královstvím přejdou všechna království země pod vládu lidu svatých Nejvyššího (nebo: „lidu svatých výsosti“ – p. p.) – Božího pozemského lidu, Židů. Potom budou skrze Boží lid přivedeni všichni lidé země k tomu, aby sloužili a klaněli se Tomu, jehož království je věčné království.

Verš 28: Daniel dostal výsadu pohlédnout daleko do budoucnosti a vidět Boží lid postavený v celosvětovém a věčném království pod žezlem Nejvyššího Boha. Nicméně když přemýšlel o moři utrpení a soužení, kterými

budou procházet, než dosáhnou království, jeho myšlení je v něm zkormou-
ceno a jeho vzezření se změnilo. Avšak zachovával tyto věci ve svém srdci.
Také pro Boží lid je dobré ve všech dobách, aby hleděl přes dlouhou temnou
noc a ve svém srdci vítal ten budoucí den.

Neboť Král králů přichází,
a na nebi je svítání,
a strážci na horách hlásí,
že ten den je blízký.

BERAN A KOZEL

8. kapitola

Prvních sedm kapitol Knihy Daniele se zabývalo hlavně pohanskými mocnostmi, buď jak se jeví v očích člověka, nebo jak na ně pohlíží Bůh. Od 8. kapitoly do konce knihy se vidění i výklady zcela zvláštním způsobem týkají Židů. Je podáno mnoho podrobností, které budou mít malý vliv a význam pro pohanské moci.

To může vysvětlovat skutečnost, že od 4. verše 2. kapitoly až do konce 7. kapitoly užil Duch Boží aramejský dialekt, poněvadž se tato část knihy zabývá více přímo pohany. V Danielovi 8 se Duch Boží opět vrací k hebrejské řeči, která je užita až do konce knihy, poněvadž tato část proroctví se speciálně týká Židů.

V 8. kapitole máme záznam Danielova vidění berana a kozla (verše 1-14) a výklad vidění (verše 15-27).

Viděli jsme, že druhá a třetí světová říše byly znázorněny v obrazu hrudi a paží ze stříbra a břicha a stehů z bronzu, což vyjadřovalo jejich impozantní charakter v očích lidí. Ve viděních v Danielovi 7 před nás předstupují opět v obrazu šelem – medvěda a leoparda – aby byl vyjádřen jejich mravní charakter v Božích očích. Nyní v 8. kapitole před nás druhá a třetí říše přicházejí opět pod obrazem dvou zvířat – berana a kozla – aby byla vyjádřena jejich historie ve vztahu k lidem. Že tyto obrazy ukazují na Perskou a Řeckou říši postupně za sebou není věc domněnky, ale zjevení podle výkladu daného Gabrielem ve verších 20 a 21.

Poněvadž tyto říše pominuly, může vzniknout otázka: K čemu slouží tyto podrobnosti? Při odpovědi na tuto otázku je třeba mít na paměti dvě věci: Předně, že tyto říše měly ve dnech své síly co činit s Božím lidem, a cokoli se týká Jeho lidu, dotýká se Jeho slávy a má hlubokou a trvalou důležitost. Za druhé musíme pamatovat na to, že ačkoli těmto říším „*odjali panství, přece prodloužení života jim bylo dáno až do doby a času*“ (kapitola 7,12). Tak ke konci časů pohanů budou stále existovat národy, které představují tyto kdysi mocné říše, a v době konce budou tyto národy stát proti Božím lidem – Židům. To je to, co dává podrobnostem z Daniele 8 takovou důležitost. Prorocky to podává historii těchto dvou říší ve dni jejich moci a jejich spojení

s Božím lidem – prorocství, která se už naplnila. Zároveň jejich minulé historie nastiňuje jejich protivení se Božímu lidu v době konce.

Jak kdosi řekl, při četbě Písem máme držet tyto dvě myšlenky: „že Kristus je cíl a konec všech Božích rad a že Židé jsou předmětem Jeho rad zde dole na zemi.“ Je pravda, že Boží pozemský lid se zhroutil a pod Božím trestáním byl rozptýlen a už není veřejně považován za Jeho lid. Nicméně jsou stále lidem milovaným pro Otce a až pomine čas jejich slepoty, která je důsledkem soudu, budou obnoveni ve své zemi a znovu postaveni v požehnání. „*Darů zajisté svých a povolání Bůh nelituje.*“ (Řím 11,29) Nadto směřuje-li věčná Boží láska stále k Izraeli, Jeho oči jsou stále upřeny na tu zem a na chrám. Země může být zpuštěná a pošlapaná nohama pohanů, ale je to stále „*země, o kterou Hospodin Bůh tvůj pečuje a vždycky oči Hospodina Boha tvého obráceny jsou na ni od počátku roku až do konce jeho*“ (5. Mojžíšova 11,12). A Šalomounovi Hospodin řekl: „*Posvětil jsem domu toho, který jsi vystavěl, aby přebývalo tam jméno mé až na věky a byly tu oči mé i srdce mé po všechny dny.*“ (1. Královská 9,3)

Když máme tyto myšlenky před sebou, můžeme rozumět, že všechno, co se týká Božího pozemského lidu, ať v minulosti nebo v budoucnosti, má pro Boha velkou důležitost, neboť v tomto lidu a skrze něj bude sláva Krista na zemi konečně udržována a všechny Boží rady pro požehnání toho národa se splní.

Pro svůj hřích a selhání přišel Boží pozemský lid pod Boží rozhorlení a trestání, při kterém upadli do otroctví národů. Nicméně Bůh není lhostejný ke zlému jednání se Svým lidem od těch, kteří použili Božího trestání k vyvýšení sebe samých a k pronásledování Božího lidu.

Danielova prorocství, jakož i jiná Písma, jasně ukazují, že v době konce nabude protivenství a pronásledování Božího lidu trojí formu.

Předně tu bude pronásledování povstávající od oživlé hlavy Římské říše, která nám je ukázána v obrazu malého rohu z kapitoly 7. (Viz verše 21 a 25 a Zjevení 13,1-10.) Za druhé zde bude pronásledování vystávající proti Židům, když budou zpět ve své zemi, od jejich severního nepřítele, jak je to ukázáno v malém rohu z kapitoly 8. Za třetí tu bude pronásledování od Antikrista v jejich středu, jak nám je ukázáno v Danielovi 11,36-39. (Viz také Zjevení 13,11-18.)

V 8. kapitole Daniele máme před sebou tu druhou formu pronásledování Božího pozemského lidu, to jest pronásledování, které přichází od Asyrského, či krále severu, o kterém je zmínka u mnoha proroků.

a) Vidění berana a kozla (verše 1-14)

Verše 1 a 2: Toto nové vidění se ukázalo Danielovi ve třetím roce Balsazarovy vlády. Období první světové říše bylo asi deset let před svým skončením. V paláci v Susan, v provincii Elam, stál Daniel ve vidění u řeky Ulai.

Verše 3 a 4: Vidí berana se dvěma rohy, jeden byl vyšší než druhý, a tento vyšší roh se objevil po tom druhém. Ten, jak víme z 20. verše, je obrazem Médsko-Perské říše a ty dva rohy vyjadřují duální charakter říše. To, že jeden roh byl vyšší než druhý, prorocky ukazuje, že jedna část říše získá převahu nad druhou, a tato vládnoucí moc povstane poslední. Víme, že přesně to se stalo. Darius Médský, jenž zlomil moc Babylonu, přenechal místo Cýrovi Perskému, který rychle získal nadvládu v Perské říši. Vítězná kariéra Cýrova a směry jeho dobývání jsou předpověděny skrze berana trkajícího na západ a na sever a na jih. Žádná síla proti němu nemohla obstát nebo překřížit jeho vůli.

Verše 5-7: Když Daniel pozoroval tohoto berana, viděl přicházet od západu kozla, pohybujícího se s takovou rychlostí, že se zdálo, jako by se ani nedotýkal země. Mezi očima kozla byl znamenitý roh. Z 21. verše víme, že tento hrubý kozel je obrazem Řeckého království a velký roh znázorňuje prvního krále. Několika pozoruhodnými slovy tento oddíl ukazuje životní dráhu Alexandra Velikého.

Kozel napadne berana s takovou přemáhající silou, že beran neměl sílu k odražení toho útoku. Beran byl poražen, bez milosti rozdrčen a neměl, kdo by ho vysvobodil. Obraz živě ukazuje rychlost a zuřivost Alexandrových výbojů, jimiž byla Perská říše zničena a skončila jako světová moc a místo ní byla ustavena Řecká říše.

Verš 8: Daniel dále ve vidění viděl, že kozel se stal velmi velkým, ale na vrcholku své síly byl velký roh zlomen a na jeho místě povstaly čtyři výrazné rohy směrem ke čtyřem stranám světa. Opět je nemožné nevidět v tomto

obrazu přesně to, co se stalo v dějinách. Alexandrova krátká, ale vítězná kariéra byla skončena uprostřed jeho triumfů, a říše byla nakonec rozdělena do čtyř království: Sýrie, Egypta, Řecka a Trácie.

Verše 9 a 10: Z jednoho z těch čtyř rohů vyšel malý roh. Tento malý roh zjevně ukazuje krále, který povstává na severu, neboť své výboje směřuje proti jihu, východu a zemi ozdoby.

Tento „malý roh“ nesmí být zaměňován s „malým rohem“ z Daniele 7. Výraz „malý roh“ asi označuje, že osoba, která je takto znázorněná, vyvstane ze zástupu a kromě svého vlastního génia nebude osobou zvláštního významu. Malý roh v 7. kapitole je zjevně hlava obživlé Římské říše, zatímco malý roh v 8. kapitole je obraz krále severu, jenž je předmětem mnoha proroctví a který bude hrát tak významnou roli ve vztahu k Božím pozemskému lidu v době konce. Bezpochyby z tohoto důvodu se vidění i výklad zabývají hlavně tímto malým rohem.

Bude dobrou pomocí poznamenat, že část vidění až do konce 8. verše se už naplnila. V 9. verši přecházíme k části vidění, jejíž naplnění je ještě budoucí. V době konce (verš 17) tu bude existovat národ na sever od Palestiny, který bude útočit na židovský národ, v té době shromážděný zpět ve své zemi. „Vojsko nebe“ se zdá předobrazovat Boží lid – ty, kteří uznávají vládu nebe. „Hvězdy“, tak jako v ostatních částech Písma, ukazují na ty, kdo zaujmají místo podřízené autority pod Bohem mezi Jeho lidem (viz Zjevení 1,20; 2,1; 3,1). Této severní moci bude na nějaký čas dovoleno obsadit „zemi ozdoby“ a svrhnout ty, kdo mají autoritu mezi Božím lidem.

Verše 11 a 12: Zde prorok mluví spíše o hlavě této severní moci (v originálu je to vyjádřeno užitím osobních zájmen pro různé rody – p. p.). Tato osoba se bude vyvyšovat proti Kristu, Knížeti vojska, a „od něho“ (ne „skrze něho“, jak to je v některých překladech) „byla odebrána ustavičná oběť“. Oběť bude odebrána Hospodinu a Jeho svatyně bude zkažena. Počáteční věta 12. verše má znít: „Čas zkoušky (námahy) byl určen ustavičné oběti kvůli přestoupení“ (přel. z anglického – p. p.). Význam se zdá být ten, že malému rohu bude dovoleno odejmout oběť kvůli přestoupení Božího lidu. Potom vidění ukazuje, že severní moc (opět vyjádřeno osobním zájmenem – p. p.) uvrhne pravdu k zemi a na nějakou dobu jí bude dovoleno mít úspěch a vykonávat velké věci.

Verše 13 a 14: V tomto bodě vidění Daniel slyšel jednoho svatého, jak mluví k jinému a ptá se, jak dlouho bude dovoleno, aby stav věcí, o kterém vidění mluví, pokračoval. Mluvě k Danielovi, někdo říká, že svatyně a vojsko budou pošlapávány po dobu dvou tisíc tří set dnů, nebo přibližně šesti a půl roku.

b) Výklad (verše 15-27)

Verše 15-18: Ve verších, které následují, je Danielovi andělem Gabrielem oznámen význam těchto vidění. Výklad jako vždy připojuje k vidění další detaily. Předně je Danielovi jasně řečeno, že vidění hledí kupředu na čas konce. Daniel, který je přemožen viděním toho, co se stane jeho lidu v pozdějších časech, je posílen, aby mohl snést pravdu.

Verš 19: Je mu řečeno, že vidění mluví o událostech, které ukončí „rozhořčení“, a ať přijdou jakákoli trápení, budou mít jasný konec – „v čas určený bude konec“. Výraz „rozhořčení“ („hněv, prchlivost“) je dobře známý výraz v proroctví a vyjadřuje čas, během kterého je Boží rozhořčení vzbuzeno proti Jeho lidu kvůli jeho modlářství (viz Izaiáš 5,25; 9,19; 10,5.25).

Verše 20-22: Potom následuje jasné použití vidění na druhou a třetí světovou říši – Persii a Řecko a na rozdělení Řecké říše do čtyř království.

Verše 23 a 24: Jsou nám podány další podrobnosti o malém rohu. Bude to osoba charakterizovaná smělostí a známostí okultních tajemství. Jeho aktivity budou velké, a přece ne jeho vlastní silou. Zjevně bude mít podporu nějaké jiné moci a sám bude nástrojem cizí politiky. Napadne a zkazí pobožné těch dnů, svaté Boží – „mocný a svatý lid“².

Verš 25: Zjevně jeho vítězství nad Božím lidem nebude dosaženo silou zbraní, ale lstí, a jeho politika bude asi zajišťovat pokoj korupcí mnoha z vyznávajícího Božího lidu. Ve své opovážlivosti se postaví proti Knížeti knížat. Tato vyzývavost bude jeho zkázou. Kristus zničí tohoto zlého člověka „bez rukou“, bez použití lidských prostředků.

Verše 26 a 27: Danielovi je řečeno, že vidění je pravdivé, ale jeho naplnění přijde teprve po mnohých dnech. Je možné, že budoucí jednání tohoto krále

---

² Jiný možný překlad: „mocné i lid svatých“ (p. p.)

severu je nastíněno v historii zlého Antiocha Epiphanesa, jenž ve svých dnech napadl Boží lid lstí a korupcí, znesvětil chrám a dal stranou zákon. Nicméně pro naplnění proroctví musíme podle Gabrielových slov čekat na čas konce.

Účinek těchto vidění na Daniele byl takový, že zemdlel a byl nemocen několik dní. Zdá se, že i když byl dán výklad, nerozuměl vidění nikdo, než jen Daniel³.

---

³ Dle jiného možného překladu biblického textu nerozuměl výkladu „*ani Daniel*“.
(p. p).

MODLITBA A VYZNÁNÍ

9. kapitola

V souhlasu s ostatními Danielovými proroctvími nás devátá kapitola přenáší do budoucnosti a přivádí před nás osud Jeruzaléma. Ale činí ještě více, neboť ukazuje spojení mezi ožitím Božího lidu v Danielových dnech a soudem, který přijde na Jeruzalém v pozdějších dnech a který ukončí čas jeho zpuštění.

Daniel je poučen, že ačkoli za Jeho dnů může být ostatek Božího lidu v zemi obnoven a chrám a město znovu postaveny, jak to máme zaznamenáno v knize Ezdráše a Nehemiáše, přece jeho oživení žádným způsobem neukončí zajetí Izraele, ani nevysvobodí Jeruzalém z útlaku od pohanů. Ještě tu budou trápení pro Boží pozemský lid a zpuštění pro Jeho město, dříve než bude dosaženo konce.

Jako prorok měl Daniel vidění a dostal zjevení o budoucnosti. Nyní ho máme vidět jako přímlovce za Boží lid, a jak v odpověď na svou modlitbu a poníženu žádost dostává naučení o Božích myšlenkách.

Verše 1 a 2 nám ukazují důvody, které vyvolaly modlitbu.

Verše 3 až 6 zaznamenávají Danielovo vyznání hříchu a selhání Božího lidu.

Verše 7 až 15 vyjadřují postavení se na Boží stranu ve všech trestáních v Jeho vládě, která přišla na lid.

Verše 16 až 19 předkládají jeho poníženou prosbu k Bohu o milosrdenství pro Boží lid.

Verše 20 až 27 nám předkládají Boží milostivou odpověď na Danielovu modlitbu, kterou mu je dáno porozumění Božím myšlenkám ve slovu a ve vidění.

a) Důvod pro modlitbu (verše 1 a 2)

Verš 1: Šedesát osm let uplynulo od chvíle, kdy Daniel byl zajat při pádu Jeruzaléma. Daniel viděl vzestup a pád Babylonu, první světové říše. Do popředí se dostala Persie, druhá světová říše. V tomto království zastával Daniel postavení autority nad knížaty říše. Ale ani vysoký úřad, který zastával, ani náročné státní záležitosti nemohly ani na chvíli utlumit jeho horoucí lásku k Božímu lidu a jeho víru v Boží slovo týkající se Jeho lidu.

Verš 2: Viděli jsme, že Daniel byl muž modlitby. Nyní poznáváme, že to byl také student Písma. Ačkoli sám byl prorok, je připraven naslouchat jiným Božím inspirovaným prorokům a poznávat Boží myšlenky z knih Písma. Tak když čte proroka Jeremiáše, zjišťuje, že po pádu Jeruzaléma ve dnech Joakimových bude izraelská země zpuštěná po dobu sedmdesáti let, a na konci sedmdesáti let přijde babylonský král pod soud a kaldejská země zpustne (Jeremiáš 25,1.11.12). Nadto se Daniel dovídá, že nejenže Babylon bude souzen, ale že Hospodin řekl Jeremiášovi, „*že jak se jen vyplní Babylonu sedmdesáte let, navštívím vás, a potvrdím (naplním) vám slova svého výborného o navrácení vás na místo toto*“ (Jeremiáš 29,10-14).

Daniel činí tento důležitý objev v prvním roce Daria. Ke skutečnému návratu, jak víme, došlo o dva roky později v prvním roce Cýra (Ezdráš 1,1). V té chvíli zřejmě nebylo mezi běžnými událostmi nic, co by zaručovalo nádhru na návrat. Že Bůh navštíví Svůj lid v zajetí a otevře pro něj cestu k návratu do jejich země, se Daniel dovídá „z knih“, nikoli skrze okolnosti. Právě viděl zničení krále Babylonu a pád jeho říše, ale nespekuluje o vzrušujících událostech, které se dějí kolem něho, a nesnaží se z nich tvořit závěry příznivé pro Boží lid. Ve svém porozumění je veden „*knihami*“ – Božím slovem – ať se okolnosti jeví jako příznivé pro Boží předpovědi, anebo ne.

Boží slovo je správný klíč k proroctvím. Není nám ponecháno, abychom vysvětlovali proroctví tím, co se děje, ani abychom očekávali na splnění proroctví, abychom je mohli vyložit.

b) Danielovo vyznání hříchů Božího lidu (verše 3-6)

Verš 3: Bezprostředním účinkem toho, že se Daniel z Božího slova dověděl, že Bůh má v úmyslu navštívit Svůj lid, bylo, že se Daniel obrací k Bohu. Nejde s dobrou zprávou ke svým spoluzajatcům, ale blíží se k Bohu, když říká: „*Obrátil jsem tvář svou k Pánu Bohu.*“ Jak kdosi jiný řekl: „Má obecnství s Bohem o tom, co od Boha dostává.“ Výsledek je, že vidí správný charakter té chvíle a mravní stav lidu a jedná způsobem, který je pro tu chvíli vhodný.

Bůh má v úmyslu zastavit Svoji káznící ruku a dát Svému lidu malé oživení. Nicméně Daniel není povznesený, ani se neobrací k lidu s výkřiky a chválou. Naopak, protože vidí pravý význam té chvíle, obrací se k Bohu s „*modlitbou a pokornými prosbami v postu, v žíní a popele*“, a činí vyznání Pánu, svému Bohu.

Protože je Daniel dobře obeznámený s Písmy, hledí zpět přes tisíc let na dobu od vysvobození Bohem z otroctví Egypta (verš 15). Vidí, že toto období bylo jednou dlouhou historií selhání a vzpoury. Už mu bylo dovoleno hledět do budoucnosti a vidět, že selhání a utrpení stále očekává Boží lid (7. a 8. kapitola). Poznal také, že nedojde k úplnému vysvobození Božího lidu, dokud nepřijde Syn člověka a nezřídí Svě království.

V souhrnu vidí minulost vyznačující se selháním, temnou budoucnost s předpovědí hlubších trápení a většího selhání a bez naděje na vysvobození pro Boží lid jako celek, dokud nepřijde Král. Při uvědomění si těchto pravd byl Daniel hluboce postižen, jeho myšlení ho velice kormoutilo, jeho vzhled byl změněn a několik dní byl nemocen (kap. 7,28; 8,27).

Ale Daniel činí jiný objev. Poznal z Písem, že přes všechno minulé selhání a všechna budoucí neštěstí Bůh předpověděl, že bude trochu oživení uprostřed těch let.

V tom všem nemůžeme než vidět souhlas mezi našimi dny a dny, v nichž žil Daniel. Můžeme hledět zpátky přes staletí selhání církve v odpovědnosti. Z Písma víme, že *„zlí lidé a svůdcové půjdou v horší“*, a že velmi brzy to, co na zemi vyznává jméno Krista, bude vyvrženo z Jeho úst. Víme také, že nic než příchod Krista opět nespojí Boží lid a neskončí všechnu tu bolestivou historii selhání. Ale také víme, že uprostřed všeho selhání Pán jasně řekl, že zde bude oživení Filadelfie u nemnohých, kteří uprostřed zkázy křesťanstva budou nalezeni, jak se ve velké slabosti snaží zachovávat Jeho slovo a nezapřít Jeho jméno.

Daniel ve své modlitbě a vyznání ukazuje ducha, který by měl vyznačovat ty, kdo v jeho dnech i v našich dnech si přejí dát odpověď na otevřené dveře vysvobození, které Bůh staví před Svůj lid.

Verš 4: Když se obrací k Bohu s vyznáním, Daniel dostává hluboký pocit o Boží velikosti, svatosti a věrnosti. Kromě toho si uvědomuje, že Bůh je věrný Svému slovu a že jestliže jen Jeho lid bude v lásce držet Jeho jméno a zachovávat Jeho slovo, dojde milosrdenství.

Verše 5 a 6: Se správným pocitem o Boží velikosti před svou duší Daniel ihned rozeznává nízký stav lidu. Bůh byl věrný Svě smlouvě, ale lid se odchýlil od Božích ustanovení a soudů. Uznává, že tento nízký mravní stav je u kořene všeho rozdělení a rozptýlení, která přišla mezi Boží lid. Nesnaží se dávat

vinu za rozdělení a rozptýlení některým jednotlivcům, kteří snad skutečně jednali s pozdviženou rukou a převraceli pravdu a mnohé zavedli do hříchu. Víme, že tak tomu bylo s králi, kněžími a falešnými proroky. Ale když hledí přes selhání jednotlivců, vidí a uznává selhání Božího lidu jako celku. Říká: „*Zhřešili jsme..., aniž jsme poslouchali služebníků tvých proroků, kteří mluvili ve jménu tvém králům našim, knížatům našim a otcům našim, i všemu lidu země.*“ Daniel osobně neměl podíl na přivození rozptýlení, které nastalo před sedmdesáti lety. Mohl být jen dítětem v době dobytí Jeruzaléma a během jeho zajetí asi nebyl nikdo oddanější Pánu než on.

Nicméně ani to, že osobně nebyl odpovědný, ani časová odlehlost, ho nevedou k tomu, aby nedbal na rozdělení a rozptýlení, ani aby se snažil dát vinu jednotlivcům, kteří dávno zemřeli. Naopak se sám ztotožňuje s Božím lidem a před Bohem uznává, že „*my jsme zhřešili*“.

Tak nás v naší době může zabývání se nástroji užitými k rozptýlení Božího lidu učinit slepými ke skutečné příčině zkázy, totiž k **nízkému stavu, který doprovázel naše vysoké vyznání**. Snad jsme neměli jasný podíl na pošetivosti a jednání s pozdviženou rukou několika jedinců, kteří zapříčinili bezprostřední rozptýlení Božího lidu, ale my všichni máme svůj podíl na nízkém stavu, který nutně způsobil rozptýlení.

Daniel se nesnaží omluvit jejich hřích. Naopak uznává, že ztížili svůj hřích odmítnutím naslouchat prorokům, které Bůh čas od času posílal, aby jim připomněl sám Sebe. Nic není pozoruhodnějšího, než vidět, jak soustavně a vytrvale Boží lid tehdy i dnes pronásledoval proroky. Nemáme rádi, když naše svědomí je zneklidňováno slyšením o našich chybách. Připustit, že nemáme pravdu nebo že jsme jednali chybně (kromě snad velmi nejasným a všeobecným vyjádřením), znamená pokošení náboženského těla. Proto prorok, který se snaží působit na svědomí – který připomíná Božímu lidu jeho hříchy – není nikdy populární. Pouhý „učitel“ bude přijímán s pochvalou, neboť získávání známosti u nohou učitele více uspokojuje tělo. Mít velkého učitele uprostřed společnosti směřuje k vyvýšení. Ale kdo chce proroka, aby probouzel svědomí tím, že nám mluví o našich chybách a hříších? A tak Izrael odmítal poslouchat proroky.

c) Danielovo ospravedlnění Boha v Jeho jednání ve vládě (verše 7-15)

Verš 7: Když vyznal hřích „*všeho lidu země*“, Daniel ospravedlňuje Boha v tom, že trestal lid. Pevně drží hluboce důležitou zásadu, že když došlo

k rozdělení a k rozptýlení, musí toto zlé být přijato jako od Boha jednajícího ve Svě svatě kázni, a ne pouze jako vyvolané zvláštními skutky pošetilosti nebo špatnosti na straně jednotlivých lidí. To je jasně vidět u velkého rozdělení, které nastalo v Izraeli. Jako nástrojem bylo vyvoláno Roboámovou pošetilostí, ale Bůh říká: „*Ode mne stala se věc tato.*“ (2. Par. 11,4) O čtyři sta let později, kdy Boží lid byl nejen rozdělen, ale rozptýlen mezi národy, Daniel velmi jasně poznává tuto velkou zásadu. Říká: „*Tobě, ó Pane, přísluší spravedlnost, nám pak zahanbení tváři, jak se to děje nyní mužům Judským a obyvatelům Jeruzalémským, a všechněm Izraelským blízkým i dalekým, ve všech zemích, kam jsi je zahnal.*“ Potom mluví o tom, že „*Hospodin Bůh náš... uvedl na nás toto zlé veliké.*“ A potom opět: „*Proto Hospodin bděl nad tím zlem a uvedl je na nás.*“ (9,7.12.14) Takto Daniel ztrácí ze zřetele jednotlivé lidi. Nezmiňuje se o žádných jménech. Nemluví o Joakimovi nebo o „*ohavnostech, které páchal*“, ani o Sedechiášovi a jeho bláznovství; ani se nezmiňuje o krutém násilí Nabuchodonozorově. Ale když hledí mimo tyto lidi, vidí v rozptýlení ruku spravedlivého Boha.

Tak o něco později slyší Zachariáš slova Pána ke kněžím a ke všemu lidu země, když říká: „*Vichřící rozptýlil jsem je mezi všechny ty národy, které neznali.*“ (Zach. 7,5.14)

Tak také o něco později Nehemiáš ve své modlitbě připomíná slova Pána skrze Mojžíše: „*Vy přestoupíte, já pak rozptýlím vás mezi národy.*“ (Neh. 1,8)

U těchto Božích mužů není žádný pokus upravit své přísné výroky ohledně Boha jednajícího v kázni. Ani neříkají, že Bůh „dovolil“, aby Jeho lid byl rozptýlen, nebo že „svolil“, aby byli vyhnáni. Ale jasně říkají, že Bůh sám vyhnal lid a přivedl zlé.

Verše 8 a 9: Ale dále, jestliže na jedné straně zahanbení tváře náleží všem třídám a všem generacím Izraele od otců počínaje, pak na druhé straně „*milosrdenství a odpuštění*“ náleží Hospodinu našemu Bohu. Bůh je nejen spravedlivý Bůh, ale On je milostivý a plný odpuštění. Přesto se národ vzpouzel a znovu zhoršoval svou vinu.

Verš 10: Tak Daniel shrnuje hřích Izraele. Tento národ neposlouchal hlasu Hospodinova. Porušili Jeho zákony a nedbali na proroky.

Verše 11 a 12: Proto na ně připadlo zlořečení vyhlášené v zákoně a Bůh potvrdil Svá slova, která mluvil proti národu, a přivedl na ně toto zlé veliké.

Verš 13: Dále, když to zlo přišlo, neobrátili se k Bohu v modlitbě. Zjevně zde nebyla touha odvrátit se od svých nepravostí a rozumět pravdě.

Nemá tento vážný verš co říci Božímu lidu v těchto našich dnech? Boží lid je rozptýlen a rozdělen kvůli svým hříchům, a přece jak klidně, téměř s uspokojením se Boží lid dívá na tento stav rozdělení. Nadto je v této chvíli neje-
nom málo porozumění Boží pravdě, ale i málo touhy rozumět pravdě. Ach, kéž bychom byli tak pocvičení ohledně stavu Božího lidu, že bychom byli vedeni k modlení se před Pánem, naším Bohem, abychom se odvrátili od svých nepravostí a nastavili své tváře k porozumění Boží pravdě!

Verš 14: „Proto,“ říká Daniel, „Hospodin **bděl** nad tím zlem a uvedl je na nás.“ Pán řekl Jeremiášovi: „*Já bdíti budu nad nimi k zlému a ne k dobrému.*“ A tentýž prorok nám opět říká, že Hospodin bděl nad tím, „*aby je plénil a bořil a kazil a hubil a trápil*“ (Jer. 44,27; 31,28). Jak je to vážné! My dovedeme lépe rozumět, že Hospodin bdí nad Svým lidem, aby ho chránil, ale zde nalézáme, že nad ním bdí ke zlému, a Daniel Pána ospravedlňuje, když tak činí. „*Spravedlivý jest Hospodin Bůh náš ve všech skutcích svých, které činí, jehož hlasu poslušní jsme nebyli.*“

Verš 15: Bylo zde ještě další zhoršení jejich viny, kterou Daniel vyznává. Lid, který zhřešil a činil tak zlé věci, byli vykoupení Páně – lid, který On vyvedl z Egypta mocnou rukou. Tak tentýž lid, skrze který se Bůh stal známým, je právě ten lid, který Jej zneuctil svými hříchy. Boží vykupující mocí ve prospěch Izraele se Jeho pověst rozšířila mezi národy. Hříchem Izraele bylo Jeho jméno v porouhání mezi pohany. Proto Bůh chránil Svou slávu tím, že vyhnal Izrael opět do otroctví.

d) Danielova snažná prosba k Bohu o milosrdenství (verše 16-19)

Verše 16-19: Když Daniel vyznal hřích a selhání Božího lidu, a když nadto ospravedlnil Boha ve všech Jeho cestách, modlí se nyní formou pokorné žádosti. Dost pozoruhodné je, jak bychom si mohli myslet, že jeho prvním důvodem je Boží spravedlnost a později „*milosrdenství mnohá*“ Boží. Uvědomuje si, že milosrdenství musí být založeno na spravedlnosti. Už uznal Boží

„*spravedlnost*“ v tom, že Bůh přivedl všechno toto trápení na tento lid (verš 14). Nyní žádá, aby Bůh ve spravedlnosti odvrátil Svůj hněv a prchlivost od Jeruzaléma.

Předmětem jeho pokorné prosby je město, svatá hora, svatyně a Boží lid. Neprosí za sebe, své osobní zájmy nebo za zvláštní potřeby svých druhů v zajetí. Jeho celé srdce se zabývá Božími zájmy na zemi. Kéž bychom více znali a projevovali Danielova ducha, aby naše srdce byla tak naplněna tím, co je nejbližší a nejdražší srdci Krista, že bychom se povznegli nad všechny osobní a místní potřeby a volali bychom k Bohu kvůli Jeho Církvě, Jeho Jménu, Jeho domu a Jeho lidu a vyznávali společné selhání a cítili společné potřeby.

Je významné, že když se modlí za město, horu, svatyni a lid, nevidí je ve vztahu k sobě nebo k národu, ale jako náležející Bohu. Neříká naše město nebo naše svatyně či náš lid, ale „Tvé město“, „Tvá svatá hora“, „Tvoje svatyně“ a „Tvůj lid“. Povznáší se nad všechno selhání, obrací se k Bohu a předkládá Mu: „My jsme Tvoji.“

Předně mluví o Boží spravedlnosti (verš 16)⁴. Potom říká: „*pro Pána*“ (verš 17). Následně předkládá „*milosrdenství tvá mnohá*“ (verš 18), a nakonec vyzvedá „*jméno*“ Pána (verš 19). Když založil svou modlitbu na takových důvodech, může jasně prosit Pána, aby „*slyšel*“, „*odpustil*“, „*učinil*“ a „*neproděval*“ jednat ve prospěch Svého lidu.

Je hluboce významné vidět, že základem Danielovy pokorné prosby je skutečnost, stále znovu zdůrazňovaná v jeho vyznání, že to je Bůh sám, kdo potřel lid (verše 7, 12, 14). Dokud tato skutečnost není viděna a beze zbytku uznána, nemůže tu být náprava. Když ji máme před sebou, máme dobrý základ, na kterém se můžeme obracet k Bohu a prosit o napravující milosrdenství. A z toho důvodu je Bůh Ten, kdo může nejen potřít, ale může také uzdravit. Bůh může rozptýlit, ale Bůh může také shromáždit (Žalm 147,2). Když se zdráháme uznat, že nás potřel Bůh, a když vidíme jen pošetilst, kterou působili lidé, vylučujeme každou naději na obnovení pro ty, kteří si přejí být věrní Bohu. Když máme před sebou lidi, myslíme na ty, kdo mohou kazit, ale nemají **sílu obnovit**, zatím co Bůh může setřít a Bůh **může uzdravit**.

---

⁴ Začátek 16. verše dle elb. překladu zní: „*Pane, po všech tvých spravedlnostech...*“ a v poznámce je vysvětlivka: „tj. po prokázáních (konáních) tvé spravedlnosti“. (p. p.)

Vidět jen lidi jako ty, kteří způsobili rozdělení, vedlo mnohé upřímné lidi k chybnému závěru, že když lidé způsobili roztržky, lidé mají sílu je uzdravit. Proto snahy, které jsou činěny k tomu, aby Boží lid byl opět spojen, jsou předem určeny k selhání, a hůře než k selhání, ony jen ještě přidávají ke zmatení mezi Božím lidem. Spojovat, to je nad lidský důvtip; je to dílo Boží. My můžeme kazit, můžeme rozptylovat, umíme zlomit srdce. Ale „**stavitel Jeruzaléma HOSPODIN, rozptýlený lid Izraelský shromáždí, kterýž uzdravuje zkroušené srdcem a uvazuje bolesti jejich**“ (Žalm 147,2.3).

Zde tedy máme v Danielově modlitbě směr jednání, který by vždy měl vést Boží lid ve dni zkázy:

Předně, když se obracíme k Bohu, získat nový a hlubší pocit o Jeho velikosti, svatosti a milosrdenství k těm, kdo jsou připraveni zachovávat Jeho slovo.

Za druhé vyznat své selhání a hříchy, a že kořen všeho rozptýlení spočívá v nízkém mravním stavu.

Za třetí uznat Boží spravedlivou vládu ve všem Jeho jednání v kárání Jeho lidu.

Za čtvrté utéci se ke spravedlnosti Boha, který může jednat v milosrdenství vůči Svému chybujícímu lidu pro Své Jméno.

e) Porozumění slovu vidění (verše 20-27)

Verše 20-23: Když se obrátil k Bohu v modlitbě a vyznání, Daniel dostává světlo a porozumění Božím myšlenkám. Je významuplné, že dostává odpověď na svoji modlitbu v době večerní oběti, což ukazuje, že na jeho modlitbu je dána odpověď na základě účinnosti zápalné oběti mluvící Bohu o ceně Kristovy oběti.

Na začátku Danielovy snažné prosby Bůh dal Gabrielovi příkaz týkající se Daniele. Bůh nečekal na podrobnou modlitbu, aby slyšel všechno, co Daniel řekne. Bůh znal touhy jeho srdce a hned na začátku Bůh slyšel a začal jednat. Gabrielův úkol byl otevřít Danielovo porozumění k přijetí Božích sdělení, když říká: „...*abych tě naučil vyrozumívati.*“ Pro Daniele nestačilo přijmout zjevení. Potřeboval, aby bylo otevřeno jeho porozumění, aby z nich měl užitek. Později Pán otevřel Písma učedníkům a rovněž otevřel jejich mysl, aby mohli rozumět Písmům. I my potřebujeme otevřené porozumění, stejně jako otevřená Písma, tak jako apoštol může říci Timoteovi, když mu otevírá

pravdu: „Uvažuj o tom, co říkám. Pán ti dá ve všem porozumění.“ (2. Tim. 2,7)

Nadto když se Daniel spojil se selháním Božího lidu a vyznal: „Zhřešili jsme,“ je nyní ujištěn, že přes všechna selhání je on „velmi milý“.

Verš 24: Daniel zjistil při čtení proroka Jeremiáše, že na konci sedmdesáti let bude Bůh soudit Babylon a vysvobodí Svůj lid ze zajetí. Kvůli tomuto proroctví se Daniel obrátil k Bohu a prosil Ho, aby jednal podle Svého slova. V odpověď na Danielovu modlitbu mu Bůh dává další zjevení. Je mu řečeno, že na konci „sedmdesáti týdnů“ přijde pro Židy mnohem větší vysvobození – takové, které bude konečné a úplné.

Musíme mít na paměti, že toto proroctví se zcela týká vysvobození židovského lidu a jejich města. Anděl říká: „Sedmdesát týdnů je určeno tvému lidu a tvému městu.“ Danielův lid jsou Židé a jeho městem je Jeruzalém. Křesťan nemá trvalé město na tomto světě; hledá to budoucí.

Všechno, co je nezbytné pro splnění těchto proroctví, bylo vykonáno na kříži. Aby Kristus zabezpečil tato požehnání, zemřel za národ (Jan 11,52). Byla vylita krev a učiněno smíření. Přijetí Kristova díla vírou, aby národ mohl vstoupit do požehnání, která toto dílo zajišťuje, je ještě budoucí. Až se Izrael obrátí k Pánu, přestoupení, kvůli kterým národ byl rozptýlen, budou ukončena, jejich hřích bude odpuštěn, jejich nepravosti prominuty (Iz. 40,2) a Boží spravedlnost ustavena (Iz. 51,4-6). Vidění a proroctví budou naplněna a v tomto smyslu zapečetěna nebo uzavřena. Svatyně svatých bude postavena stranou jako místo Božího přebývání.⁵

Co tedy máme rozumět pod těmi „sedmdesáti týdny“? Znamenají doslovně sedmdesát týdnů po sedmi dnech či čtyři sta devadesát dnů? Verše 25 a 26 takovou myšlenku nepřipouštějí. Začátek sedmdesáti týdnů je jasně stanoven a je nám řečeno, že na konci šedesáti devíti týdnů se stanou určité události, které se zjevně nestaly na konci čtyř set osmdesáti tří dnů. Veškerá nesnáž zmizí, když vidíme, že slovo „týdny“ znamená pouze „periody po

---

⁵ 24. verš v překladu z elberfeldského textu zní: „70 týdnů je určeno tvému lidu a tvému svatému městu, aby bylo ukončeno přestoupení a hříchům učiněn konec (nebo: „aby byly hříchy zapečetěny“) a k usmíření (odpykání; „vyřízení z hlediska Boží spravedlnosti“ – pozn. v ČSP) nespravedlnosti a k uvedení věčné spravedlnosti a k zapečetění vidění a proroků a k pomazání velesvatyně.“ (p. p.)

sedmi“. Židé počítali po periodách sedmi let, jako my počítáme po periodách deseti let, či dekádách. Sedmdesát týdnů potom je sedmdesát period po sedmi letech, čili čtyři sta devadesát let.

Verš 25: Toto období čtyř set devadesáti let začíná od vyjití příkazu vystavět a obnovit Jeruzalém. Z Nehemiáše 2 víme, že tento příkaz znovu postavit Jeruzalém vyšel ve dvacátém roce Artaxerxa. V historii světa byl dvacátý rok Artaxerxa vypočítán na rok 454 nebo 455 před Kristem. Je nám řečeno, že čtyři sta devadesát let po této události skončí doba trápení Izraele a budou ustavena požehnání Království.

Nyní je zřejmé, že předpověděné požehnání nepřišlo na konci čtyř set devadesáti let, počítáme-li roky bez přerušení. Ale v těchto verších vidíme, že toto období je rozděleno do tří částí. První část je doba sedmi týdnů, nebo čtyřiceti devíti let, během kterých je Jeruzalém znovu vystaven v rozbuřených časech. Jak nesnadné to byly časy, víme ze zprávy podané v knize Nehemiáše. Druhé období šedesáti dvou týdnů, neboli čtyř set a třiceti čtyř let, je od postavení zdi Jeruzaléma až k Mesiáši. Slovo neříká přesně, zda k narození Mesiášově nebo k Jeho představení lidu či k Jeho smrti. Je to ponecháno zcela všeobecně. Jen je jasně řečeno, že „*po týdnech pak těch šedesáti a dvou vyřát bude Mesiáš a nebude mít nic*“.⁶

Verš 26: Po proroctví týkajícím se vyřetí Mesiáše máme výrok o lidu knížete, který přijde. Ten je opět následován výroky týkajícími se knížete samého. Je řečeno, že lid zkazí město a svatyni. Vztahuje se to bez pochyby na římský lid – na čtvrtou velkou pohanskou mocnost, která vládla na zemi, když Mesiáš přišel a byl vyřát. Daniel se dovídá, že židovský národ, když zavrhne svého Mesiáše, přijde pod soud a jeho město a svatyně budou zkaženy římským lidem, který jako povodeň zaplaví zemi a ukončí její držení Židy. Národ přejde do zajetí a země bude ponechána pustá. Židé shledají, že ruka každého člověka je proti nim až do času konce. Pán sám opakuje předpověď těchto vážných událostí, když říká: „*I padati budou ostrosti meče, a zjímání*

---

⁶ 25. a 26. verš v překladu z elberfeldského textu znějí: „*Tak tedy věz a rozuměj: Od vyjití slova, aby Jeruzalém byl obnoven a staven, až do Mesiáše, knížete, je 7 týdnů a 62 týdnů. Ulice a příkopy budou obnoveny a postaveny, a to v soužení časů. A po těch 62 týdnech bude Mesiáš vyřát a nebude mít nic. A lid přicházejícího knížete zkazí město a svatyni a konec toho bude skrze rozvodňující se záplavu; a až do konce: válka, pevně ustanovené zpuštění.*“ (p. p.)

vedeni budou mezi všechny národy, a Jeruzalém tlačěn bude od pohanů, dokud se nenaplní časy pohanů.“ (Lukáš 21,24)

Tato část proroctví se zcela naplnila asi sedmdesát let po narození Krista, když Jeruzalém byl zničen Římany pod Titem.

Verš 27: V tomto bodě proroctví přechází k mluvení o událostech, které jsou ještě budoucí a které se budou dít během posledního týdne, či sedmi let, o nichž se mluví v proroctví. Když Kristus byl vyřat, uběhlo šedesát devět týdnů. Zůstal jen jeden týden – nebo sedm let – do chvíle, kdy bude zřízeno Jeho království. Ale Židé zavrhlí svého Mesiáše. V důsledku toho je naplnění proroctví odloženo. Od doby, kdy zavrhlí svého Mesiáše, Bůh už neuznává lid, že je ve vztahu k Němu. Během této doby je v historii starého Božího lidu velké prázdno, prázdno, o kterém Bůh nepodává zprávu, jak dlouho bude trvat. Z Písem Nového zákona víme, že v této době přišlo spasení k pohanům skrze pád Izraele. Víme také, že během tohoto období Bůh povolává Svůj nebeský lid – Církev. Proto uvidíme, že mezi verši 26 a 27 je obrovská a závažná mezera, o které nám v proroctví nejsou dány žádné podrobnosti. Povolání Církve je pravda vyhrazená pro příchod Ducha Svatého. Je nám jasně řečeno, že to je pravda – tajemství, které *„za jiných věků nebylo známo synům lidským, tak jako nyní zjeveno jest svatým apoštolům jeho a prorokům skrze Ducha“* (Ef. 3,4-6; viz též Řím. 16,25.26). Přímé proroctví se vztahuje vždy k zemi a k Božímu pozemskému lidu. Jakákoli zmínka o povolání Církve by pro Daniele byla naprosto nesrozumitelná. Potom můžeme rozumět, proč je o tomto velkém intervalu mezi šedesátým devátým a sedmdesátým týdnem pomlčeno.

Zde tedy jsme přenášeni k událostem, které jsou stále ještě budoucí. Tyto události se obracejí k aktivitám ne tolik římského lidu, o kterém jsme už slyšeli, nýbrž hlavy říše, zde nazvané kníže lidu. O tomto muži čteme: *„A on uzavře s mnohými pevnou smlouvu pro jeden týden.“*⁷ Tato hlava znovu ožilé Římské říše vejde ve smlouvu s masou židovského národa, který bude zpět ve své zemi, ačkoli stále budou zavrhovat Krista jako svého Mesiáše. Pravděpodobně ze strachu, že budou přemoženi jiným nepřítelem – severní

---

⁷ 27. verš v překladu dle elberfeldského textu zní: *„A on uzavře s mnohými pevnou smlouvu pro jeden týden; a v polovině týdne dá přestat oběti i oběti suché. A pro ochranu ohavností přijde pustošitel, a to dokud nebude vylito zničení a pevně rozhodnuté na pustošení.“* (p. p.)

mocí či „*metlou rozvodnilou*“ – vejdou Židé ve spojení s imperiální hlavou Římské říše.

Potom se zdá, že ten, o něhož se Židé chtějí opřít kvůli ochraně před jinými nepřáteli, se sám stane jejich velkým přítelem. Nevěrný své vlastní smlouvě, uprostřed týdne, nebo na konci tří a půl roků, „*dá přestat oběti a oběti suché*“. Další věta se zdá ukazovat důvod, proč přestane oběť, neboť mluví o „*ochraně ohavností*“. To je zjevně zmínka o tom, co je řečeno v jiných místech Písma, že budoucí Antikrist dá postavit ve svatyni svatých obraz a všem bude přikázáno, aby mu prokazovali božské pocty (viz Mat. 24,15; 2. Tes. 2,4; Zj. 13,14.15).

Nicméně tu během této poslední poloviny týdne bude „*pustošitel*“, rozvodnilá metla ze severu, před kterým žádné spolčení s knížetem Římské říše není schopné Židy ochránit. V této době bude židovský národ procházet velkým soužením. Pán jasně říká: „*Proto když uzříte ohavnost zpuštění, předpověděnou od Daniele proroka, ana stojí na místě svatém... tehdy bude soužení veliké.*“ (Mat. 24,15-21). Během této hrozné doby bude nevěřící židovský národ předmětem nepřestávajících soudů, dokud se soud nevyčerpá, když bude plně vylit na zpuštěné město a národ.

PŘÍPRAVA PRO BOŽSKÁ SDĚLENÍ

10. kapitola

Poslední tři kapitoly tvoří jednu úplnou část knihy Daniele, když předkládají předpověď historických skutečností vztahujících se k jednání pohanských mocností s Božím pozemským lidem od doby Perské monarchie až do jeho konečného vysvobození pod vládou Krista.

10. kapitola a 1. verš 11. kapitoly jsou úvodem, který udává okolnosti, za nichž Daniel obdržel tato závěrečná sdělení.

11. kapitola představuje prorocké vykreslení událostí, které se stanou ve spojení s králi zemí severně a jižně od svaté země.

12. kapitola předpovídá Boží jednání s věrným zbytkem Židů, když národ bude tři a půl roku procházet velkým soužením, které bude předcházet Kristovo království.

10. kapitola nám mluví o době, kdy Daniel obdržel tato sdělení, o stavu jeho duše a o okolnostech, za kterých byla učiněna.

Verš 1: Tyto věci byly Danielovi zjeveny ve třetím roce Cýra, krále Persie. Z Ezdráše 1,1 víme, že v prvním roce tohoto krále byl učiněn výnos, který Židy osvobodil, aby se mohli vrátit do své země. Je zjevné, že Daniel nepoužil výhody tohoto výnosu, neboť ve druhém roce Cýra je stále ještě u řeky Hiddekel v Asyrské zemi. Zde je Danielovi zjevena vážná pravda, že přes částečný návrat ze zajetí jeho lid ještě očekává „určený čas soužení“, a tento smutný čas bude dlouhý.⁸

Verše 2 a 3: Ačkoli Daniel zůstával v zemi zajetí, nikterak nebyl lhostejný ke stavu Božího lidu. To je jasně vidět ve stavu jeho duše. Plně tři týdny truchlil a postil se od masa a vína. Přirozenost by možná v částečném návratu viděla oživení mezi Božím lidem a nový začátek v jejich duchovní historii, který by vyvolával jásání a oslavu a radost. Boží muž však cítí bolestnou minulost Božího lidu, jeho přítomnou slabost, i když má volnost k návratu do země, a nade vše vidí předem další trápení, které na něj čeká, dříve než dosáhne

---

⁸ 1. verš v překladu z elberfeldského textu zní: „*Ve třetím roce Koresa, krále Persie, byla Danielovi, jenž se nazývá Beltsazar, zjevena věc, a ta věc je pravda a týká se velkého soužení; a on rozuměl té věci a obdržel porozumění o tom vidění.*“ (p. p.)

konečného vysvobození. Víme, že skutečně mezi těmi, kdo se navrátili, mnozí z mladé generace „*prokřikovali s radostí hlasem velikým*“, ale staří lidé „*plakali hlasem velikým*“ (Ezdráš 3,12). Ve stejném duchu zestárlý Daniel truchlí v zemi zajetí.

Bylo by dobré pro Boží lid, kdyby každé milostivé oživení mezi ním bylo účinně důvodem k vyznání a zármutku s připomenutím, že tu nebude plné a konečné vysvobození, dokud nepřijde Kristus. V každém pravém oživení se Boží lid, **je-li veden Duchem**, bude vyznačovat modlitbou a vyznáním, spíše než křikem a jásáním. Čím více je hluku a vnějších projevů, tím méně je Boha v jakémkoli hnutí mezi Jeho lidem.

Kromě toho tento správný stav duše připravuje Daniele pro sdělení, která má obdržet. Kdosi pravdivě řekl: „Jaký větší omyl může být, než se domnívat, že můžeme vejít do Božích tajemství bez mravní připravenosti srdce, anebo si myslet, že je možné rozumět božským věcem pouze slyšením nebo čtením nebo protože jsme se seřadili kolem určitých vůdců Božího lidu a nadšeně podporujeme jejich učení? Pokoření se a půst byly Danielovy prostředky pro přijetí těchto zjevení; a tak je tomu i nyní: Duch Boží osvěcuje oči našeho srdce, abychom porozuměli Božím myšlenkám a vůli, jen když jsme mravně odděleni od věcí zde – odděleni od uspokojování smyslu a radostí země, když jsme se sami pokořili použitím kříže v Boží přítomnosti.“

Verše 4-6: Daniel byl ve správném stavu duše k přijetí sdělení od Boha a má předivné vidění slavné andělské bytosti, skrze kterou Bůh chce sdělovat své myšlenky. Vidí anděla⁹, ne takového, který by přijal prostý oděv, aby se zjevil člověku, ale v jeho vlastní andělské slávě, vyjadřující jeho majestát, svatost a moc jako božského posla.

Verše 7-11: Pak je nám řečeno, jaký účinek mělo vidění na Daniele a na jeho společníky. Muži, kteří byli s Danielem, neviděli vidění, ale cítili přítomnost této nebeské bytosti a naplnění hrůzou utekli, aby se skryli. Daniel zůstal sám v přítomnosti anděla, je přemožen strachem a padá na zem, nalézaje úlevu v hlubokém spánku. V tomto postavení se ho dotýká ruka anděla a je pozdvižen na kolena a na dlaně svých rukou. Anděl potom mluví, ujišťuje Daniela, že je velmi milý, a působí, že Daniel stojí vzpřímen, ačkoli se třese.

---

⁹ Dle jiných vykladačů jde zřejmě o Pána samého – srovnej se Zjevením 1. (p. p.)

Tak je v přítomnosti této nebeské bytosti osvobozen, aby slyšel sdělení od Boha.

Verš 12: Než zjeví Danielovi zvláštní pravdy, které mu byl poslán sdělit, anděl pozvedá závoj, který skrývá neviditelné před viditelným. V jedinečném oddílku nám dává nahlédnout na činnosti duchovních bytostí, ať dobrých nebo zlých, které stojí za tak mnohým, co se děje ve světě lidí. Kdosi řekl: „Jestliže jsou střety na zemi, plynou z vyšších konfliktů – andělé zápasí s těmito zlými bytostmi, nástroji Satana, které se ustavičně snaží zkřížit Boží rady vzhledem k zemi.“

Víme, že andělé jsou zvláštním způsobem opatrovníci Božího lidu, když jsou „*posíláni k službě pro ty, kteří mají dědičně obdržeti spasení*“ (Židům 1,14). Zde se dále učíme, že jsou vykonavateli Boží vůle, za vším Jeho jednáním v prozřetelnosti mezi lidmi; a při vykonávání jejich posláním se jim protiví zlé duchovní bytosti.

Nadto máme v tomto výjevu utěšující ujištění, že Bůh není lhostejný ke zkouškám a modlitbám Svého lidu. Od první chvíle, kdy Daniel ustavil své srdce, aby porozuměl Božím myšlenkám a aby se pokořoval před Bohem, jeho modlitba byla slyšena. Můžeme se vzpírat proti druhým a mluvit proti jejich zlému, ale jestliže naše modlitby mají být účinné, potřebujeme se jako Daniel **pokořit** v Boží přítomnosti.

V odpověď na tyto zkoušky byl anděl poslán, aby ujistil Daniele, že je velmi milý, aby ho potěšil v jeho zármutku a aby ho poučil o Božích myšlenkách.

Verš 13: Ačkoli Danielova modlitba byla slyšena v první den, kdy vyléval svou duši před Bohem, odpověď na jeho modlitbu byla zpožděna o tři týdny. Anděl sděluje důvod tohoto zpoždění. Byly zde v činnosti protivící se duchovní síly. Po tři týdny se kníže království Perského protivil andělu, poslanému dát odpověď na Danielovu modlitbu. **Kníže** království Perského je zjevně duchovní bytost. V tomto verši je zmínka o archandělu Michalovi jako o „*jednom z předních knížat*“ a v poslední kapitole jako o „*knížeti velikém*“.

Písmo jasně činí sdělení, že v duchovní oblasti jsou dobrá knížectví a moci, stejně jako zlá (Ef. 1,21; 6,12 atd.); a že jako Bůh vyslal určité andělské bytosti pod vedením andělského knížete, aby chránil Svůj lid, tak má Satan zlé duchovní moci pod vedením hlavního nepřítel, které vysílá, aby vykonávali jeho odpor proti Bohu mezi národy světa.

V tomto zvláštním střetu duchovních mocí přišel Michal, jeden z předních andělských knížat, na pomoc andělu vyslanému k Danielovi. Toto střetnutí se Satanovým vyslancem, který se měl protivit Božímu dílu v království Persie, zdrželo anděla u králů Perských.

Verš 14: Když tento konflikt duchovních mocí je skončen, anděl přichází k Danielovi a informuje ho, že je poslán, aby Danielovi dal porozumět, co se stane jeho lidu – Židům – v pozdějších dnech, a zdůrazňuje skutečnost, že vidění je pro mnohé dny.

V průběhu těchto sdělení zjistíme, že je předpověděno mnoho událostí, které se už naplnily, ale jejich důležitost spočívá v jejich spojení s budoucností a ve způsobu, jakým vedou ke zjevení Antikrista a velkému soužení posledních dnů.

Verše 15-19: Přemožen velikostí těchto sdělení učiněných tak slavnou bytostí Daniel cítí svou vlastní bezcennost a neschopnost. Sklání svou tvář v poníženosti a je němý. Je však posílněn andělskou bytostí v podobě člověka, který se dotýká jeho rtů. Takto se osměluje mluvit a doznává, že vidění ho naplnilo bolestí, ponechalo ho krajně slabého s pocitem jeho vlastní nehodnosti, aby mluvil s tímto nebeským poslem.

Anděl se ho opět dotýká, dává mu sílu, a ujišťuje ho, že on osobně je velmi milovaný, že se nemusí bát; naplňuje ho Božím pokojem a napomíná ho, aby byl silný. Když Daniel takto vylil svou duši před Bohem, má Boží pokoj vylitý do svého srdce (viz Fil. 4,6.7). Výsledkem je, že Daniel je posílněn a může říci andělovi: „*Nechť mluví Pán můj, neboť jsi mne posílnil.*“

Verše 20 – 11,1: Od této chvíle se Daniel stává posluchačem. Anděl ho informuje, že má v úmyslu se vrátit, aby bojoval se satanskými andělskými knížaty Persie a Řecka. Ale než začne nové střetnutí s duchovním zlem, chce Danielovi zjevit to, co je uloženo v Písmu pravdy. Zjevení kapitol 11 a 12 byla zaznamenána v Písmu k našemu prospěchu.

Daniel je ujištěn o tom, že Michal, jeden z předních knížat, je duchovní kníže, vyslaný, aby hájil zájmy Božího pozemského lidu. Anděl, poslaný k Danielovi, už byl užit, aby potvrdil a posílnil Daria Médského. Tento výrok může vrhnout velké světlo na skutečnost, že Darius byl tak příznivý vůči Danielovi (viz kapitolu 6,14-28). V 6. kapitole máme vnější historii; v 10. kapitole a v 1. verši 11. kapitoly vidíme duchovní střet za touto historií. Nyní poznáváme,

že nepřátelství Danielových nepřátel bylo výsledkem duchovní špatnosti pracující za scénou, stejně jako přízeň ukázaná Danielovi Dariem byla výsledkem toho, že král byl potvrzen a posílněn Božím andělským poslem, jakkoli málo si Danielovi nepřátelé i jeho přátelé byli vědomi aktivit těchto duchovních bytostí.

ANTIKRIST

Kapitola 11,2-45

Dříve než obdrží nová zjevení, je Daniel ujištěn, že to, co má slyšet, je „pravda“. Pro naše poznání historie Božího pozemského lidu během času pohanů máme jistotu božských zjevení místo lidských domněnek.

V průběhu těchto zjevení máme:

Předně předpověď událostí, které povedou k době konce (verše 2-35).

Za druhé proroctví, které nás přenesse do doby konce a předpovídá vládu Antikrista jako odpadlíka uprostřed odpadlého židovského národa (verše 36-39).

Za třetí severního nepřítele Židů, jenž v posledních dnech zaplaví jejich zemi během vlády Antikrista (verše 40-45).

a) Prorocká historie událostí ve spojení s izraelskou zemí, vedoucí k době konce

Anděl Danielovi představuje krátký obrys aktivit pohanských mocí ve spojení s Boží zemí. Ukazuje se, že jestliže Bůh zaznamenává události pohanického světa, je to jen do té míry, jak se tyto události týkají Jeho lidu a „země ozdoby“ (verš 16).

Verš 2: V době těchto sdělení první velká světová říše už padla. Druhá říše, Perská, se ujala vedení ve vládě nad světem. Danielovi je nejprve několika slovy řečeno, jak Perská říše skončí. Měli povstat ještě čtyři králové Persie, přitom čtvrtý bude daleko větší než jeho předchůdci. Z Ezdráše 4 víme, že první tři králové byli Asverus, Artaxerxes a Darius (Ezdráš 4,5-7.23.24). Čtvrtým králem, jak z historie víme, byl známý Xerxes, jenž vedl Peršany proti Řecku.

Verš 3: Pak anděl Danielovi říká, že povstane mocný král, který bude vládnout nad velkým panstvím a konat podle své vůle. Historie nám opět říká, že to byl Alexander Veliký, jenž porazil Xerxa, rozdrtil Perskou říši a ustavil panování Řecka – třetí světové říše.

Verš 4: Pak se učíme, jak to bylo popsáno už v dřívějších viděních, že Alexandrovo panství bude rozděleno do čtyř rozdílných království, která nepřípadnou jeho potomkům, ale budou ovládána cizími. Všechno to, jak víme, se naplnilo, když Alexandrovo panství bylo rozděleno mezi jeho čtyři generály.

Verše 5 a 6: Jedno z těchto království bude umístěno na severu od izraelské země a druhé na jihu. V proroctvích, která následují, bude o vládcích těchto království zmínka jako o králi severu neboli Sýrii, a králi jihu neboli Egyptu. V průběhu proroctví se tyto tituly nebudou vždy vztahovat k téže osobě, ale jsou užity jako oficiální tituly k označení králů téže linie. Zjevení, která následují, se zabývají hlavně aktivitami těchto dvou částí Alexandrový říše, poněvadž zvláště přicházejí do styku s Božím pozemským lidem a s Boží zemí.

Daniel je informován, že král jihu, jeden z Ptolemaiovců, slavný kníže pod Alexandrem, bude silný, ale povstane jeden, který „*bude silnější než on*“. To byl bezpochyby první král severu. Světská historie podává do podrobností konflikt mezi těmito dvěma mocnostmi. Bůh podává význačná fakta, poněvadž v průběhu těchto střetů jeden nebo druhý vlastnili izraelskou zemi.¹⁰

Po letech konfliktů se tyto dvě moci budou snažit spojit smlouvou, posílenou spojením sňatkem. Dcera krále jihu bude dána králi severu. Nicméně sňatek neukončí konflikt. Dcera krále jihu, ačkoli přijde ke králi severu, nebude mít sílu. Ona, její manžel a služebnictvo budou „*vydáni*“ svým nepřítelům. Dějiny nám praví, že všichni byli zavražděni.

Verše 7-9: Bratr zavražděné královny, když přijde do své hodnosti krále jihu, zaútočí na krále severu, aby pomstil vraždu své sestry. Zvítězí nad králem severu, pobere mnoho zajatých a bohatou kořist a vrátí se do své země.

Verše 10-12: Ve svůj čas se synové krále severu budou snažit pomstít za svou porážku. Shromáždí velkou armádu a projdou svatou zemí, aby napadli krále jihu. Král jihu rozdrážděn vyjde, aby čelil tomuto útoku, a bude se snažit rozdrtit své protivníky. Nicméně jeho ohromující vítězství nezajistí jeho bezpečnost, ani neukončí tyto konflikty.

---

¹⁰ 5. verš v překladu elberfeldského textu zní: „*A král jihu, a sice jeden z jeho knížat, zesílí. A jeden se stane silným nad něho a bude panovat; jeho panování bude větší panování.*“ (p. p.)

Verše 13 a 14: Král severu se opět vrátí, aby útočil s ještě větší armádou. Nadto se k tomuto útoku proti králi jihu připojí mnozí jiní. Dále je Danielovi řečeno, že buřiči mezi jeho vlastním lidem – Židé, zde nazváni „*nešlechtní/násilní*“ – se budou snažit vyvýšit připojením k této alianci proti králi jihu.

Verše 15 a 16: V průběhu tohoto konfliktu král severu dobude hrazená města v izraelské zemi a země ozdoby přijde pod jeho moc. Vojenské síly krále jihu nebudou schopné zastavit dobytí země ozdoby.

Verš 17: Když bude vlastnit zemi, král severu se bude připravovat na to, aby vstoupil do země krále jihu se vši silou svého království. Zřejmě však změní své úmysly a dá svou dceru králi jihu, doufaje, že skrze ni dosáhne svých úmyslů korupcí. Ona však odmítne jednat pro svého otce proti svému manželovi.

Verše 18 a 19: S důvěrou, že tímto sňatkem jsou jeho zájmy v Egyptě zajištěny, král severu zaútočí na ostrovy Řecka a po nějakou dobu bude vítězit. Ale na západě povstane kníže, který jej naprosto porazí a způsobí, že se vrátí do vlastní země jako zdrcený a zlomený kníže.

Verš 20: V důsledku své porážky bude král severu muset platit tribut (jak z historie víme) Římanům. Proto jeho následník bude známý jako „*vymahatel daní*“. Vymáhání daní od lidu země povede k jeho zavraždění.

Verše 21-24: Jeho následníkem bude mrzká osoba, z dějin známá jako Antiochus Epifanes. Nebude to právoplatný dědic, ale lichocením odzbrojí opozici a obdrží království pokojnou cestou. Zaplaví Boží zemi, zlomí každý odpor a sesadí vůdce Božího lidu, zde nazvaného „*kníže smlouvy /kral.: „vůdce, který s ním smlouvu učinil“*“). Učiní spolek s lidem, a pak bude jednat klamně, aby obdržel nejučinnější místa krajiny pomocí korupce a podplácení. Bude lid nutit k modlářství, věc, kterou jeho otcové nedělali.

Verše 25-28: Když se zmocní země ozdoby, napadne krále jihu, který se mu postaví s mocnou armádou. Nicméně král jihu utrpí porážku, poněvadž král severu proti němu bude plánovat úskoky, korumpovat jeho poddané. Tito dva králové se setkají a budou se snažit jeden druhého oklamat u téhož

stolu. Král severu se vrátí do své země s velkým bohatstvím a rozhodne se, že nedodrží žádnou smlouvu, ani učiněnou s králem jihu, ani s Božím lidem.

Verše 29-35: Nakonec král severu opět zaútočí proti králi jihu. Při tomto útoku se proti němu obrátí moc ze západu. Přijedou proti němu lodi Citejské – flotila Římské říše. Když tento nový nepřítel zkříží všechny jeho plány, bude s velkou zlobou nucen vrátit se z jihu. Jeho rozhořčení se zjevně obrátí proti Židům. Od poloviny 30. verše až do konce 35. verše máme v podrobnostech popsáno jednání tohoto podlého muže ve vztahu k Židům a k jejich zemi. K těmto událostem vedly tyto historické podrobnosti, poněvadž ukazují nepřátelství člověka vůči Bohu a Jeho lidu – nepřátelství, se kterým se Židé budou muset setkat ve vší jeho vrcholící hrůze v posledních dnech.

Ve dnech tohoto hanebného krále, stejně jako v posledních dnech, budou mezi Židy odpadlíci – ti, „kteří opustili smlouvu svatou“. K těmto lidem obrátí svou pozornost a bude je kazit úlisnostmi. Poněvadž po nějakou dobu bude mít s touto korupcí úspěch, bude mít moc na své straně, kterou užije ke znečištění svatyně, odejme ustavičnou oběť a postaví v chrámu modlu.

Nicméně bude v této hrozné době mezi Židy lid, „který zná Boha svého“. Tito budou silní a budou jednat pro svého Boha a vyučovat mnohé v Božích cestách a myšlenkách. Výsledkem bude, že budou muset čelit pronásledování, násilí a věznění za mnoho dní. Avšak ve všem jejich trápení jim bude pomoheno. Vše bude Bohem dovoleno, aby byli zkušeni a prokázáni vzhledem k odměně a slávě, která přijde na konci¹¹, neboť konec, určený Bohem, jistě přijde.

Hlavní události, předpověděné v tomto proroctví, jsou podány s takovou přesností, že je snadné ze světových dějin vidět jejich přesné naplnění, a dokonce udat jména různých jednajících a data a místa jejich vítězství a porážek. Nadto závěrečné události v tomto proroctví, předložené ve verších 21 až 35, popisující aktivity Antiocha Epifanesa, jsou podány s větší podrobností, poněvadž nejen představují dějiny ve vztahu k Božímu lidu, které se už naplnily, ale jsou velmi přesným předobrazem ještě většího utrpení, jímž židovský národ projde v budoucím dni velkého soužení.

---

¹¹ Slova „až do času jistého“ ve verši 35 v elb. překladu znějí: „až do času konce“ – viz též ČSP. (p. p.)

b) Antikrist (verše 36-39)

Až do konce 35. verše máme proroctví o událostech, které ačkoli v Daniellových dnech byly budoucí, se už dávno naplnily. Od 36. verše anděl mluví o událostech, jejichž naplnění je ještě budoucí. To jasně vyplývá z andělových slov, která mluví o těchto věcech, které budou pokračovat, dokud se nevykoná rozhořčení (prchlivost – verš 36). Je to zřejmé i ze zmínky o času konce v 40. verši. Anděl už užil tento výraz „čas /doba/ konce“, aby ukázal, že pronásledování, kterými bude procházet věrný ostatek, mají před sebou konec (verš 35). Nyní je ve 40. verši užít, aby popsal události, které budou bezprostředně předcházet dobu konce¹². Dále je důležité si všimnout, že v 36. verši anděl do svého proroctví uvádí zcela novou osobnost pod označením „král“. Ze 40. verše se učíme, že jak král jihu, tak i král severu budou vystupovat proti této nové osobě. Je tedy zřejmé, že anděl už nemluví ani o králi Egypta, ani o králi Asýrie, ale o králi, jenž vládne v zemi.

Charakteristické znaky tohoto muže, jak jsou podány andělem, tak zcela odpovídají popisu muže hříchu, neboli Antikrista, jak je ukázán v Novém zákoně (2. Tes. 2), že je pouze možné učinit závěr, že oba oddíly se vztahují k téže osobě. Rozdíl je ten, že v Danielovi je Antikrist představen ve spojení s židovským odpadnutím, zatím co ve Druhé epištole Tesalonickým je představen jako výsledek odpadnutí křesťanstva. Právě prorocké vykreslení tohoto hrozného člověka dává této závěrečné části proroctví tak hluboký význam.

Předně se dovídáme, že „*bude činiti podle vůle své*“. Bude jednat v naprosté nezávislosti na Bohu a nebude uznávat žádnou vůli než jen tu svou.

Za druhé bude vyvyšovat a zveličovat sebe nad každého boha. Tyto dvě věci vyznačovaly pád člověka. Adam jednal nezávisle na Bohu v pokušení vyvýšit se a být jako Bůh. V Antikristovi budou tyto dvě věci viděny v jejich konečném projevu, ve vyvrcholení všeho zlého, co zničilo Adamův rod.

Za třetí bude nejenom prohlašovat, že je vyšší nad každého boha, ale bude mluvit rouhavě věci proti Bohu bohů.

Za čtvrté bude tomuto strašnému člověku přes jeho špatnost dovoleno prospívat, takže „*šťastně se mu povede až do vykonání prchlivosti (rozhořčení)*“. Prorok Izaiáš jasně ukazuje, že výraz „*rozhořčení (prchlivost, hněv)*“ je užít

---

¹² 40. verš dle elb. překladu začíná takto: „*A v době konce...*“ – viz též ČSP. (p. p.)

ve vztahu k době Božího jednání v Jeho vládě v soudu s izraelským národem (viz Iz. 5 až 10 a Iz. 14).

Za páté se učíme, že tento muž „*nebude dbát na Boha svých otců, ani na touhu žen, ani nebude dbát na kterého boha, nýbrž bude vyvyšovat sám sebe nade vše*“ (verš 37 – přel.). Zjevně to bude odpadlý Žid, který zavrhuje nejen Hospodina, ale i Mesiáše, jehož narození bylo touhou židovských žen. Za šesté, když sám sebe vyvyšil nade vše a postavil se jako bůh, bude lidem vnucovat nového boha, „*boha pevností*“. Zjevně nastolí vládu moci nad právem.

Za sedmé bude pod tímto novým bohem moci organizovat celou izraelskou zemi, když ji bude rozdělovat pro zisk a jako odměnu těm, kdo vykonávají jeho vůli.

To jsou hrozné charakteristiky přicházejícího Antikrista ve spojení se Židy a zemí. Je zjevné, že bude přesným opakem všeho toho, co tak požehnaně vidíme v Kristu, jenž vždy činil Boží vůli, nikdy nevyšoval sám sebe a hledal jen čest Otcovu a požehnání člověka.

Takto zde máme několika málo slovy představeného Antikrista, jenž jsa sám odpadlý Žid, bude vládnout nad odpadlým národem. V tomto oddítku se nedovídáme nic o jeho zachvacujícím odsouzení. To je podáno ve Zjevení.

c) Král severu (verše 40-45)

Verše 40-46: V Antikristovi je před nás uveden velký nepřítel Boha a Jeho lidu, který bude v posledních dnech nalezen uprostřed židovského národa. Závěrečné verše kapitoly prorocky oznamují, že v téže době se židovskému národu bude protivit nepřítel zvenku.

V „*době konce*“, když budou Židé zpět ve své zemi pod vládou Antikrista, budou napadeni králem jihu a králem severu. Je zřejmé, že král severu bude jejich velkým a vážným protivníkem, neboť čteme, že přijde jako vichr¹³ a zaplaví zem a projde jí. Po nějakou dobu bude sledovat svou vítěznou kariéru, neboť „*mnohé země padnou*“. Edom a Moáb a děti Ammon uniknou, ale egyptská země upadne pod jeho moc.

Z tohoto místa Písma můžeme soudit, že když Židé budou navraceni ve své zemi, tyto staré národy, které původně obklopovaly zemi, se znovu objeví

---

¹³ Viz poznámka ČSP k 40. verši. (p. p.)

v souladu s hranicemi svých zemí, jak jim byly původně Bohem vymezeny. Z Izaiáše víme, že Boží soud nad těmito třemi národy bude vykonán skrze Izrael (Iz. 11,14). Možná proto není králi severu dovoleno se jich dotknout. Nicméně mu je dovoleno, aby zkazil Egyptány a uloupil jim jejich bohatství. Libyjci a Etiopané budou zřejmě konat jeho vůli.

Verše 44 a 45: Uprostřed svých úspěchů dostane zprávu o blížících se nepřátelích z východu a ze severu, a to ho přiměje, aby se obrátil proti těmto novým nepřítelům „*s prchlivostí velikou*“. Na pochodu k domovu se bude snažit rozbít stany svého paláce na hoře okrasy svatosti.

V tomto oddílu nejsou podány okolnosti uzavírající jeho kariéru. Je nám řečeno pouze, že přijde ke svému konci a nebude mít nikoho, kdo by mu pomohl, což je výraz, který se zdá ukazovat, že Bůh bude jednat s tímto nepřítelem přímo bez užití lidí (viz Ezechiel 39,1-7).

Když spojíme různé výroky veršů 36 až 45, vidíme živý obraz Židů v době konce, když budou v nevěře shromážděni zpět ve své zemi, zavrhuje Krista jako svého Mesiáše. Znovu postaví svůj chrám a obnoví oběti. Když zavrhl svého Krále, pak podle vlastních slov Pána přijmou jiného, který „*přijde ve svém vlastním jménu*“ (Jan 5,43). Tak přijmou za svého krále Antikrista. Na severu od izraelské země bude pod mocným králem ustavena Sýrie. Na jihu se pod vlastním králem bude dobře dařit Egyptu. Bude mít „*poklady zlata a stříbra*“. Etiopie a Libye budou existovat jako samostatné národy. Na východě bude obnoven Edom, Moáb a Ammon. V této situaci Židé přijmou vládu Antikrista a odpadnou a jejich země padne za kořist severním nepřítelům.

VELKÉ SOUŽENÍ

12. kapitola

V této závěrečné kapitole jsme přeneseni do posledních třech a půl roků, které budou předcházet vládu Krista – do doby velkého soužení, které ukončí utrpení Židů a rozptýlení Božího pozemského lidu (verš 7).

Verš 1: Pro svoji útěchu a pro povzbuzení zbožného ostatku je Daniel ujištěn, že v té době – v době konce – Michal, velký duchovní kníže, určený jako ochránce Božího pozemského lidu, povstane, aby ho zastával. Za všemi těmi zkouškami, kterými snad budou muset procházet, jsou ujištěni o podpoře duchovních mocí v neviditelném světě. Zvláštní potřeba této duchovní pomoci pro židovský národ bude ta, že to *„bude čas soužení, jakého nebylo, jak jest národ, až do toho času“*. Nicméně toto velké soužení ukončí utrpení národa a povede k vysvobození zbožných, jejichž jména jsou nalezena zapsaná v knize života.

Zjevení 12,7-17 nám podává další podrobnosti, týkající se těchto zvláštních aktivit Michala a jeho andělů v této době. Je zřejmé, že tyto oddíly se vztahují k témuž období – ke třem a půl rokům (srovnej Daniele 12,7 se Zjevením 12,14). Tam se dovídáme o konfliktu v nebi mezi Michalem a jeho anděly a drakem a jeho anděly. Michal zvítězí, takže v nebi už nebude nalezeno místo pro Satana, který bude se svými anděly vyvržen na zem. Na zemi okamžitě následuje doba utrpení pro obyvatele země a moře, která nemají srovnání. Zvláštním předmětem Satanova pronásledování bude *„žena“*, neboli Izrael, která porodila mužské dítě, Krista. Kromě toho oddíl jasně ukazuje, že zvláštní Satanova zlost bude zaměřená proti zbožným v Izraeli, popsaným jako *„jiní ze semene jejího, kteří ostříhají příkázání Božích a mají svědectví Ježíše Krista“* (Zjevení 12,12.13.17).

Je tedy jasné, že v době konce, během vlády Antikrista, bude uprostřed odpadlého národa zbožný ostatek, který bude vyznávat Ježíše Krista a zachovávat Boží příkázání. Ten bude pro Pána velmi vzácný, a podobně jako za Malachiášových dnů, dá zapsat jejich jména do Boží pamětné knihy (Mal. 3,16).

Velké světlo je na tuto nesrovnatelnou dobu utrpení vrženo dvěma dalšími místy Písma. V Jeremiáši 30 prorok při pohledu do budoucnosti říká: *„Aj, dnové zajisté jdou, dí Hospodin, a přivedu zase zajaté lidu svého Izraelského*

i Judského, praví Hospodin, a uvedu je do země, kterou jsem byl dal otcům jejich, a dědičně ji obdrží.“ Částečný návrat za Ezdráše a Nehemiáše zjevně není naplněním tohoto proroctví. To hledí na ještě budoucí dny. Proroctví pokračuje a říká nám, že toto konečné osvobození bude předcházeno „*časem soužení Jákobova*“, dnem tak velkého utrpení, „*že nebylo žádného jemu podobného*“ (Jeremiáš 30,3-7).

Potom se Pán v Novém zákoně zmiňuje o této době soužení, o které říká: „*Nebo bude tehdy soužení veliké, jakého nebylo od počátku světa až do té chvíle, aniž kdy potom bude.*“ Pán jasně říká, že mluví o době, kdy „*ohavnost zpuštění, předpověděná od Daniele proroka,*“ bude na svatém místě (Matouš 24,15.21).

Během této hrozné doby bude Satan za scénou působcem všeho trápení. Antikrist bude nepřítelem v zemi, zatím co hlava Římské říše a král severu budou velkými nepřáteli vně země.

Verš 2: V té době dojde k velkému znovuoživení židovského národa. Užívaje vzkříšení jako obraz, anděl ukazuje, že národ povstane ze svého sniženého postavení jako z prachu země, aby opět zaujal své jasné místo jako oddělený národ. Nicméně se někteří zjeví jako zbožní k věčnému životu, zatímco zástupy budou stále ještě v nevěře. Pro takové povede národní ožítí jen k hanbě a věčné potupě.

Verš 3: Zbožní, kteří zde jsou nazváni moudří, budou v době tohoto velkého soužení vydávat jasné svědectví o Bohu a o Kristu. Budou „*se stkvít jako jas oblohy*“. Svým svědectvím „*mnohé obrátí k spravedlnosti*“.

Verš 4: Když anděl dokončil své zjevení, dává Danielovi naučení, aby „*ta slova uzavřel a tu knihu zapečetil až do času konce*“. Pro křesťany tyto věci nejsou zapečetěny. Ve Zjevení je Janovi, který svědčí ve shromážděních Božího lidu, řečeno: „*Nezapečetuj slov proroctví knihy této; neboť jest blízko (ten) čas.*“ (Zjevení 22,10.16).

Křesťan, chodící ve světle příchodu Krista, vidí, že ten čas je blízko, a má plné světlo proroctví, aby ho vedlo v tomto temném světě. Dokud je Církev ještě zde, pro svět a pro Židy „*doba konce*“, k níž se tato proroctví vztahují, ještě nepřišla. Až do té doby jsou jim tyto věci nesrozumitelné jako zapečetěná

kniha. Až do té doby půjde svět po své cestě činně zaměstnán svými vlastními zájmy, bude zvětšovat své znalosti, ale bude naprosto nevědomý o Božích myšlenkách a o soudech, které přijdou.

Verše 5-7: Proroctví se končí posledním viděním dvou andělů, stojících jeden na jedné straně řeky Hiddekel a druhý na druhé straně. Daniel slyší, jak se jeden ptá: „*Kdy bude konec těm divným věcem?*“ „*Ty divné věci*“ se vztahují k „*době soužení*“, o které anděl mluvil. Nyní se Daniel dovídá z Božího slova potvrzeného přísahou, že doba soužení bude trvat tři a půl roku. Dále že když se toto období dokoná, rozptylování Božího pozemského lidu bude skončeno, pronásledování zbožných přestane a Boží soudy nad žijícími národy skončí.

Verše 8-10: S takovými zjeveními před sebou Daniel musí doznat, že slyšel, ale nerozumí. A tak se opět ptá: „*Jaký konec bude těch věcí?*“ Daniel měl hlubokou touhu vědět, k jakému konci povedou. My víme, že povedou ke slávám a blaženosti Kristova království. Ale zatím co zjevení dané Danielovi mluví o soudech, které předcházejí království, a tak nás přivádí ke království, je ponecháno Izaiášovi a jiným, aby odhalili slávy vlády Krista.

Danielovi je řečeno, aby šel, neboť ta slova jsou zapečetěna až do doby konce. Je mu však řečeno, že všechna budoucí utrpení jeho lidu budou Bohem užita ke zkoušení a očišťování zbožných. Nikdo ze zlého národa, kdo jedná zle, neporozumí; ale „*moudří porozumějí*“. To se zdá být odpověď na Danielovu poznámku: „*Nerozuměl jsem.*“ Je mu řečeno, aby čekal a bál se Boha a ve správný čas porozumí, neboť Boží bázeň je počátek moudrosti.

Verše 11 a 12: Danielovi je jasně řečeno, že od chvíle, kdy bude odstraněna ustavičná oběť, to bude 1290 dnů, a potom bude požehnaný ten, kdo čeká a přijde k 1335 dnům. Obě tato období přesahují tři a půl roku, které začínají odejmutím oběti. (Viz Daniel 9,27 a Matouš 24,14.) Důvod toho není jasný, ale může to být doba ponechaná pro shromáždění všeho Izraele po soudu nad Antikristem. Ten den učiní jasným přesný význam těchto čísel. Všechno, co víme, je, že od odejmutí oběti až do konce vlády Antikrista bude tři a půl roku, nebo 1260 dnů (židovské počítání), a k přivedení plného požehnání 1335 dnů.

Verš 13: Tváří v tvář těmto vážným událostem je Daniel povzbuzen, aby čekal a odpočíval v pokoji duše, neboť je ujištěn, že na konci dnů bude v budoucím království stát na svém určeném místě.

